



การประเมินผล

โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง



ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พฤศจิกายน 2563

Centre for Project and Programme Evaluation

Office of Agricultural Economics

Ministry of Agriculture and Cooperatives

November 2020

การประเมินผล

โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

โดย

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง เป็นโครงการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรมีความตระหนักในเรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง และแนวทางการป้องกันกำจัด โดยกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการร่วมกับ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานประมง และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อประเมินผลสำเร็จด้านผลได้ (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครงการ ผลการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในโครงการ และวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง

ผลการดำเนินโครงการ เมื่อพิจารณาพื้นที่ดำเนินโครงการฯ ระยะแรก ทั้ง 11 จังหวัด พบว่ามีพื้นที่ระบาดสะสมของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 435,381.75 ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นที่ระบาด ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562 จำนวน 45,400 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำลายของโครงการฯ ขณะนี้ได้ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ แล้ว ตามเงื่อนไขของโครงการด้วยวิธีฝังกลบ และราดสารกำจัดวัชพืช การใส่ถุงกระสอบและตากแดด/ หรือวิธีมัดสับและตากแดดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค จำนวน 115,763.75 ไร่ ซึ่งมากกว่าพื้นที่ทำลายเป้าหมายของโครงการ จำนวน 70,363.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 154.99 และได้จ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรในโครงการ จำนวน 2,413 ราย พื้นที่ระบาดที่ได้รับการชดเชย จำนวน 24,691.57 ไร่ เป็นเงิน 74,074,716 บาท ทั้งนี้ ผลกระทบทางเศรษฐกิจของโรคใบด่างมันสำปะหลัง คาดว่าปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังเสียหาย จำนวน 1,175,084 - 1,468,855 ตัน หรือมีมูลค่าความเสียหาย 2,107 - 2,634 ล้านบาท

ผลการประเมิน พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นจากระดับน้อย (คะแนน 2.16) เป็นระดับมาก (คะแนน 3.86) และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก (คะแนน 3.75) ทั้งในเรื่องการสำรวจแปลง ฝ้าระวังป้องกัน และกำจัดโรคที่ถูกต้อง รวมทั้งการปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด อย่างไรก็ตาม เกษตรกรได้นำความรู้ในหลักสูตรการปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระบาดในระดับปานกลาง (คะแนน 2.63) เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน จึงขาดแคลนแหล่งน้ำสำหรับการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น

ความพึงพอใจในภาพรวมโครงการ พบว่า เกษตรกรพึงพอใจในระดับมาก (คะแนน 4.18) เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง การอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานในการเข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรมีความพึงพอใจในเรื่องความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง

(ค)

มันสำปะหลัง ในระดับน้อย (2.31 คะแนน) เนื่องจากโครงการมีความล่าช้าในกระบวนการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร

ข้อเสนอแนะในโครงการนี้ ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรตระหนักถึงการดูแลเอาใจใส่ และให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังการระบาด รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลัง อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง สร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนในพื้นที่ให้ช่วยเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโรคฯ และควรวางแผนการทำลายในพื้นที่ระบาดให้ครอบคลุมทุกแปลงพร้อมกัน สนับสนุนและจัดหาท่อนพันธุ์ มันสำปะหลังสะอาดหรือใช้พันธุ์ต้านทานโรค การควบคุมการเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ ตั้งแต่เริ่มเกิดโรค เพื่อป้องกันไม่ให้ท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคกระจายไปแหล่งอื่น และมาตรการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชทดแทน เพื่อตัดวงจรของโรคไม่ให้ระบาดซ้ำซ้อน รวมทั้งควรปรับปรุงและพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับจัดการข้อมูล เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ระบาด โดยให้เชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรเพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ในการดำเนินงานมากขึ้น

คำสำคัญ มันสำปะหลัง โรคใบด่างมันสำปะหลัง โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง การประเมินผล

Executive Summary

The Prevention and Elimination of Cassava Mosaic Disease Project is a project according to the cabinet resolution on 24 September 2019, aimed at interrupting the cycle of cassava mosaic disease by eliminating diseased cassava plants and tobacco whiteflies, and raising awareness among farmers about cassava mosaic disease and the guidelines of prevention and elimination of cassava mosaic disease. The Department of Agricultural Extension is the main responsible agency to work with the Department of Agriculture, the Ministry of Commerce, the Ministry of Finance, the Ministry of Interior, the Bureau of the Budget, and the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The Office of Agricultural Economics is responsible for monitoring and evaluating the project results to assess performance, outputs and outcomes of the project, the perception, satisfaction and opinions of farmers and other stakeholders in the project, and to analyze the economic impacts from cassava mosaic disease.

According to the evaluation results, when considering the first phase of the project in all 11 provinces, it found that there was a cumulative area of 435,381.75 rai of cassava mosaic disease, which significantly increased comparing with 45,400 rai of cassava mosaic diseased areas according to information issued on August 28, 2019, that is the target area for eliminating diseased cassava plants of the project. At present, diseased cassava plants have been destroyed according to the project's conditions by the methods of landfill and pouring herbicide, bags / sacks loading and drying, and chopping and drying, 115,763.75 rai of diseased cassava plants, more than 70,363.75 rai or 154.99 percent of the target area. The income compensation was paid to the 2,413 farmers, in the amount of 74,074,716 baht in 24,691.57 rai of cassava mosaic diseased areas. The economic impacts of cassava mosaic disease were the expected loss of cassava production 1,175,084 - 1,468,855 tons of cassava, or 2,107 - 2,634 million baht.

The results also showed that farmers gained knowledge of cassava mosaic disease increased from a low level (score 2.16) to a high level (score 3.86) and able to apply knowledge for farming practices at a high level (score 3.75) in field survey, disease protection and surveillance, the correct elimination of diseased plants, and cassava growing by using non-diseased varieties. However, farmers can switch from cassava plantation to other crop plantation in epidemic areas in moderate level (score 2.63) because most of the cassava

plantations were located in outside irrigation areas. Therefore, there was a water shortage for switching to cultivate other crops.

The satisfaction in the overall project found that the farmers were satisfied at a high level (score 4.18) because farmers recognized that government was concerned cassava farmers and the country's cassava industry, especially public relations and raising awareness about cassava mosaic disease and facilitating cooperation in project participation. However, farmers were satisfied with the speed of income compensation for cassava growers at a low level (score 2.31) due to the delay in the process of paying income compensation.

The key recommendations were that farmers should be aware of disease protection and surveillance as well as to cooperate in solving the problem of cassava mosaic disease. Also, government should build a network of community leaders to support official staffs in managing and solving the disease problems, plan for the elimination of disease plants in the epidemic areas to cover all plots at the same time, and provide non-diseased cassava varieties for farmers. The transportation control of cassava variety should be implemented immediately since cassava mosaic disease was found in order to prevent the disease from spreading to other areas. Also, crop replacement should be promoted in order to interrupt the disease cycle for preventing repeated outbreaks. Additionally, information system for managing database of farmers participating in the project should be improved by linking to the database of farmers registration in order to speed up the operation process of the project.

Keywords: Cassava, Cassava Mosaic Disease, The Prevention and Elimination of Cassava Mosaic Disease Project, Project Evaluation

คำนำ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ประเมินผลโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการรับรู้/การยอมรับ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในโครงการ และวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งการประเมินผลครั้งนี้เป็นการประเมินผลระหว่างการทำงานโครงการ (Ongoing Evaluation) ทั้งนี้ สศก. ได้รายงานผลการติดตามการดำเนินงานโครงการนี้ในพื้นที่จังหวัดสระแก้วและนครราชสีมาให้กรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2563 โดยได้รายงานผลให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะหน่วยงานขับเคลื่อนหลักของโครงการทราบผลการประเมินเรียบร้อยแล้ว

ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมดำเนินงานโครงการในทุกระดับ รวมทั้ง ผู้นำชุมชน และเกษตรกรในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ที่ได้ให้ความร่วมมือ ข้อคิดเห็น และสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการประเมินผลโครงการ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการประเมินผลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
พฤษภาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๗)
Executive Summary	(๗)
คำนำ	(๘)
สารบัญ	(๗)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญภาพ	(๘)
บทที่ 1 สารระสำคัญของโครงการ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 เป้าหมายและงบประมาณโครงการ	2
1.4 วิธีการดำเนินโครงการ	2
1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	2
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ	3
1.7 แผนปฏิบัติงานของโครงการ	3
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการประเมินผล	5
2.1 ความสำคัญของการประเมินผล	5
2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล	5
2.3 ขอบเขตของการประเมินผล	6
2.4 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	6
2.5 วิธีการประเมินผล	13
2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล	18
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	19
3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร	19
3.2 ข้อมูลการเพาะปลูกและการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคของเกษตรกร	22
บทที่ 4 ผลการประเมิน	25
4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	25
4.2 กิจกรรม (Activities)	32
4.3 ผลได้/ผลผลิต (Outputs)	36
4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)	42
4.5 ความคิดเห็น/ความพึงพอใจ	45

(ฉ)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	49
5.1 สรุป	49
5.2 ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	56
ภาคผนวกที่ 1 คำสั่ง	57
ภาคผนวกที่ 2 แบบสอบถาม	68
ภาคผนวกที่ 3 ประมวลภาพการประเมินผลโครงการ	84

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แผนปฏิบัติงานของโครงการ	3
ตารางที่ 2.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด	13
ตารางที่ 2.2 จำนวนตัวอย่าง	17
ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ	19
ตารางที่ 3.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรและแรงงานในครัวเรือน	20
ตารางที่ 3.3 พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร	21
ตารางที่ 3.4 การชลประทาน และแหล่งน้ำที่ใช้ทางการเกษตร	21
ตารางที่ 3.5 การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ	22
ตารางที่ 3.6 แหล่งที่มาของท่อนพันธุ์ในแปลงมันสำปะหลังที่มีการระบาด	22
ตารางที่ 3.7 อายุเฉลี่ยของต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคที่ทำลาย	23
ตารางที่ 3.8 วิธีทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค	23
ตารางที่ 3.9 ผู้ดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค	24
ตารางที่ 3.10 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำลายมันสำปะหลังที่เป็นโรค	24
ตารางที่ 4.1 การเบิกจ่ายงบประมาณ	27
ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	32
ตารางที่ 4.3 ช่องทางการรับรู้/รับทราบโครงการของเกษตรกร	33
ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินกิจกรรมเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	36
ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบระดับความรู้ ก่อน - หลังการอบรมตามโครงการ	37
ตารางที่ 4.6 การรับรู้/รับทราบ ขั้นตอนและเอกสารการเข้าร่วมโครงการ	37
ตารางที่ 4.7 พื้นที่ยืนต้น พื้นที่ระบาดสะสม และพื้นที่ทำลายของโรคใบด่างมันสำปะหลังทั้งประเทศ	38
ตารางที่ 4.8 พื้นที่ระบาดสะสม พื้นที่ทำลาย พื้นที่ทำลายเป้าหมาย ร้อยละเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย ของพื้นที่ในโครงการระยะแรก 11 จังหวัด	40
ตารางที่ 4.9 การจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกร	41
ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินผลผลิตเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	42
ตารางที่ 4.11 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	43
ตารางที่ 4.12 มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจของโรคใบด่างมันสำปะหลัง	44
ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	45
ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจต่อโครงการ	46
ตารางที่ 4.15 ผลการประเมินความพึงพอใจเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	47

(๘)

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)	9
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง	12
ภาพที่ 4.1 ความเพียงพอของงบประมาณ	28
ภาพที่ 4.2 ความทันเวลาของงบประมาณ	29
ภาพที่ 4.3 ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานโครงการ	30
ภาพที่ 4.4 ความเพียงพอของเครื่องมือ/วิธีการกำจัดโรคใบด่าง	31
ภาพที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	43

บทที่ 1

สาระสำคัญของโครงการ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

โรคใบด่างมันสำปะหลังมีสาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัส *Cassava mosaic virus* เป็นโรคที่มีความสำคัญเนื่องจากต้นมันสำปะหลังเป็นโรคนี้จะไม่สามารถรักษาหายได้และต้องกำจัดทิ้งอย่างเดียว เชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคนี้สามารถแพร่ระบาดได้ทางท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงพาหะ ได้แก่ แมลงหวี่ขาวยาสูบ ถ้าเกิดการระบาดอย่างรุนแรงอาจทำให้ผลผลิตเสียหายทั้งหมด เดิมพบการระบาดของโรคนี้ในหลายประเทศในแอฟริกา และในปี 2558 ได้พบการระบาดในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งขณะนั้นโรคนี้ยังไม่มีรายงานการระบาดในประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตรร่วมกันดำเนินการเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการระบาด โดยกรมวิชาการเกษตรกำหนดมาตรการด้านวิชาการและด้านกฎหมาย และสร้างการรับรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ ในขณะที่กรมส่งเสริมการเกษตรสร้างการรับรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรตื่นตัวตระหนักรู้ถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และส่งเสริมให้สำรวจติดตามการระบาดในแปลงปลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคนี้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พบต้นมันสำปะหลังที่ปลูกติดแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้านเป็นโรคใบด่างมันสำปะหลังครั้งแรกในประเทศไทยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ณ อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี และยังพบต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคเพิ่มขึ้น โดยข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562 พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 45,400 ไร่ ในพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา สระแก้ว สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา

กรมวิชาการเกษตรจึงออกประกาศ กรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดเขตควบคุมศัตรูพืช พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 เพื่อเข้าถอนทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและห้ามเคลื่อนย้ายออกจากเขตควบคุมศัตรูพืช อีกทั้งกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตรเร่งดำเนินการสำรวจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและแหล่งผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ในฤดูกาลเพาะปลูกปี 61/62 ยังคงพบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากการเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ที่ติดโรคมายังปลูก รวมทั้งมีแมลงหวี่ขาวยาสูบเป็นพาหะนำโรคทำให้การระบาดขยายตัวเป็นวงกว้าง ดังนั้นเพื่อตัดวงจรการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2562 เห็นชอบการดำเนินงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังไม่ให้แพร่ระบาดไปยังพื้นที่ใหม่ และชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง และเร่งสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดความตระหนักในการติดตามเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรค

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค

1.2.2 เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรมีความตระหนักในเรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง และแนวทางการป้องกันกำจัด

1.3 เป้าหมายและงบประมาณโครงการ

1.3.1 พื้นที่เป้าหมาย พื้นที่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง 45,400 ไร่ ใน 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครราชสีมา บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี ระยอง ศรีสะเกษ สระแก้ว สุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี

1.3.2 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 234,264,000 บาท โดยเบิกจ่ายในงบดำเนินงาน จำนวน 98,064,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค และงบเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 136,200,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกร

1.4 วิธีการดำเนินโครงการ

การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังและชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่างมันสำปะหลังโดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1.4.1 กิจกรรมสร้างการรับรู้และชี้แจงโครงการ

1.4.2 กิจกรรมจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

1.4.3 กิจกรรมกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค เพื่อตัดวงจรการแพร่ระบาดของโรค

1.4.4 กิจกรรมชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง

1.4.5 กิจกรรมส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ท่อนพันธุ์สะอาดพร้อมใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้าท่อนพันธุ์จากต่างประเทศและการขนย้ายท่อนพันธุ์ภายในประเทศ

1.4.6 กิจกรรมติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง

1.4.7 กิจกรรมติดตามประเมินผล

1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.5.1 หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร

1.5.2 หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานงบประมาณ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ

1.6.1 พื้นที่การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังได้รับการกำจัดร้อยละ 100 ของพื้นที่ระบาดที่ดำเนินโครงการในขณะนั้น

1.6.2 เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคใบด่างและแนวทางการป้องกันกำจัดใบด่างมันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.3 สามารถรักษามูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศไทยปีละกว่า 100,000 ล้านบาท

1.7 แผนปฏิบัติงานของโครงการ

แผนปฏิบัติงานของโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง แสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แผนปฏิบัติงานของโครงการ

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1	สำรวจและชี้เป้าพื้นที่ระบาด	ต.ค. – ธ.ค. 62	คณะทำงานฯ ระดับตำบล
2	ประชุมคณะทำงานฯ ระดับอำเภอ พิจารณาอนุมัติการทำลายและ รับทราบ ผลการทำลาย (ในพื้นที่ที่ได้ ทำลายไป ก่อนแล้วด้วย)	21 ม.ค. – ก.พ. 63	คณะทำงานฯ ระดับ อำเภอ
3	ดำเนินการจัดจ้างทำลาย	ก.พ. 63	สำนักงานเกษตรอำเภอ
4	เสนอคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด พิจารณาอนุมัติจ่ายเงินชดเชย(พื้นที่ที่ได้ ทำลายไปก่อนแล้ว)	20 ม.ค. – ก.พ. 63	คณะทำงานฯ ระดับ อำเภอ
5	ดำเนินการทำลาย	ก.พ. 63	ผู้รับจ้าง
6	ตรวจสอบพื้นที่ทำลาย	ก.พ. 63	คณะทำงานฯ ระดับตำบล
7	คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ รับทราบผล การทำลาย	5 ก.พ. – 15 มี.ค. 63	คณะทำงานฯ ระดับตำบล
8	คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด พิจารณาอนุมัติจ่ายเงินชดเชย	27 ม.ค. – ก.ค. 63	คณะทำงานฯ ระดับ อำเภอ
9	จ่ายเงินค่าชดเชยให้แก่เกษตรกร	ก.พ. – ก.ค. 63	ธ.ก.ส.
10	กำกับ ติดตาม สนับสนุนการ ดำเนินงาน โครงการในพื้นที่ และ รายงานให้ กสก. ทราบ	ต.ค. 62 – ก.ย. 63	สำนักงานเกษตรจังหวัด/ สำนักงานเกษตรอำเภอ ส่วนกลางกรมส่งเสริม การเกษตร

ตารางที่ 1.1 แผนปฏิบัติงานของโครงการ (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
11	คณะทำงานฯ ระดับตำบลร่วมกับ เกษตรกร ติดตามเฝ้าระวัง ยับยั้ง การ ระบาดในพื้นที่	ม.ค. – ก.ย. 63	คณะทำงานฯ ระดับตำบล
12	ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	ส.ค. 63	สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

บทที่ 2

ระเบียบวิธีการประเมินผล

2.1 ความสำคัญของการประเมินผล

มันสำปะหลังเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย โดยมีมูลค่าการส่งออกกว่าปีละ 100,000 ล้านบาท ซึ่งไทยเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังอันดับ 2 ของโลก รองมาจากไนจีเรีย แต่สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นอันดับ 1 ของโลก ทั้งนี้ผลผลิตมันสำปะหลังจะเข้าสู่กระบวนการแปรรูปทั้งหมด โดยแปรรูปเป็นมันเส้น มันอัดเม็ด แป้งมันสำปะหลัง และเอทานอล เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อาหาร อาหารสัตว์ สารความหวาน ผงชูรส กระดาษ สิ่งทอ เป็นต้น ปัจจุบันผลผลิตมันสำปะหลังของไทยไม่เพียงพอสำหรับการส่งออก ส่งผลให้ไทยต้องนำเข้ามันสำปะหลังสดและมันเส้นจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชาและลาว เพื่อนำมาแปรรูปหรือรวบรวมเพื่อการส่งออก ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ผลผลิตมันสำปะหลังมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยและนำรายได้เข้าสู่ประเทศจากการส่งออก

ในปี 2558 ได้พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นโรคมีความสำคัญเนื่องจากต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคนี้อาจจะไม่สามารถรักษาหายได้และต้องกำจัดทิ้งอย่างเดียว หากเกิดการระบาดอย่างรุนแรงอาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ทั้งหมด เชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคนี้สามารถแพร่ระบาดได้ทางท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงพาหะ ได้แก่ แมลงหวี่ขาวยาสูบ อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคนี้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พบต้นมันสำปะหลังที่ปลูกติดแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้านเป็นโรคใบด่างมันสำปะหลัง ข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562 พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 45,400 ไร่ ในพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา สระแก้ว สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา

ดังนั้น เพื่อตัดวงจรการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2562 คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เห็นชอบการดำเนินงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังไม่ให้แพร่ระบาดไปยังพื้นที่ใหม่และชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง และเร่งสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดความตระหนักในการติดตามเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผล ได้รับมอบหมายให้ติดตามประเมินผลโครงการ เพื่อแสดงถึงผลสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินโครงการนี้ ซึ่งเป็นโครงการสำคัญเร่งด่วนในการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับมันสำปะหลังของประเทศ

2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

2.2.1 เพื่อประเมินผลสำเร็จด้านผลได้ (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครงการ

2.2.2 เพื่อประเมินผลการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในโครงการ

2.2.3 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง

2.3 ขอบเขตของการประเมินผล

2.3.1 **พื้นที่เป้าหมาย** พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครราชสีมา บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี ระยอง ศรีสะเกษ สระแก้ว สุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ระบาดในระยะแรก

2.3.2 ประชากรเป้าหมาย

- 1) เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่เข้าร่วมโครงการ
- 2) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมดำเนินงานโครงการ

2.3.3 **ระยะเวลาข้อมูล** ข้อมูลผลการดำเนินโครงการ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563 โดยจะทำการประเมินผลตามกิจกรรมที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

2.4 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.4.1 การตรวจเอกสาร

1) การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง

โรคใบด่างมันสำปะหลังเกิดจากเชื้อไวรัส Cassava mosaic virus ซึ่งเป็นโรคที่มีความสำคัญเนื่องจากหากระบาดรุนแรงอาจทำให้ผลผลิตเสียหายทั้งหมด เกษตรกรไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ ส่งผลกระทบต่อรายได้ระดับครัวเรือนและระดับอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง เชื้อไวรัสของโรคนี้สามารถแพร่ระบาดโดยท่อนพันธุ์มันสำปะหลังและแมลงหิวข้าวยาสูบ เดิมพบการระบาดหลายประเทศในทวีปแอฟริกา สำหรับการระบาดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น พบว่า กัมพูชามีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังใน 5 จังหวัด คือ กัมปงจาม ตะบองกระมุง กระแจะ สตรีงตรง และพระวิหาร โดยมีอัตราการเกิดโรคร้อยละ 10 10 40 40 และ 90 ของต้นมันสำปะหลังที่ปลูกในแปลงที่สำรวจ ตามลำดับ อาการของโรคอยู่ในความรุนแรงระดับปานกลาง โดยลักษณะอาการของต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคจะมีลักษณะอาการที่ใบยอดมีการด่าง ใบปิดม้วนงอเสียรูปทรง หัวมันมีขนาดเล็กกว่าปกติ และพบแมลงหิวข้าว (Bemisia tabaci) ซึ่งเป็นพาหะนำโรคในปริมาณต่ำ ดังนั้น รูปแบบของอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลังที่พบในแปลงคาดว่าส่วนใหญ่เป็นการติดเชื้อไวรัสมาจากท่อนพันธุ์ จากการสอบถามข้อมูลจาก เกษตรกร นักวิชาการเกษตรในพื้นที่ และนักธุรกิจที่ขายท่อนพันธุ์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อท่อนพันธุ์ที่นำเข้ามาจากจังหวัดเทเนินท์ ประเทศเวียดนาม ซึ่งจังหวัดดังกล่าวเป็นแหล่งใหญ่ของธุรกิจการขายท่อนพันธุ์และมีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง การสำรวจการระบาดของโรคใบด่างที่ประเทศเวียดนาม พบการระบาดของโรคในมันสำปะหลังที่มีอายุตั้งแต่ 2-6 เดือน ความรุนแรงของโรคอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับรุนแรง การถ่ายทอดเชื้อไวรัสผ่านทางท่อนพันธุ์มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทยและคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ร่วมมือในดำเนินงานวิจัยและแก้ปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลังกับกรมการเกษตร กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงของราชอาณาจักรกัมพูชา สำหรับการระบาดในประเทศลาว ข้อมูล ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2561 ยังไม่พบ

การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในลาว (วันวิสา ศิริวรรณ และคณะ, 2561) สำหรับสถานการณ์ของโรคใบด่างมันสำปะหลังในไทย พบว่า จากรายงานสถานการณ์ศัตรูพืชไร่ ณ วันที่ 23 ตุลาคม 2562 มีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 65,676.25 ไร่ ส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2562)

2) ประสิทธิภาพในการผลิตมันสำปะหลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556) ได้ประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง พบว่า องค์ความรู้ที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ประกอบด้วย 1) การคัดเลือกกิ่งพันธุ์ 2) การตรวจวิเคราะห์ดิน 3) การแช่ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง 4) การปรับปรุงดินและวิธีการใส่ปุ๋ย 5) การใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูมันสำปะหลัง จากการทดสอบความรู้เกษตรกรเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับดี โดยมีความรู้เรื่องการแช่ท่อนพันธุ์มากที่สุด รองลงมาคือ การคัดเลือกกิ่งพันธุ์ การใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูมันสำปะหลัง การตรวจวิเคราะห์ดิน และการปรับปรุงดินและวิธีการใส่ปุ๋ย ส่วนเรื่องการนำความรู้ไปใช้ในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่า ความรู้ที่เกษตรกรนำความรู้ไปใช้มากที่สุด คือ การคัดเลือกกิ่งพันธุ์ รองลงมาคือ การติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช การแช่ท่อนพันธุ์ การใช้ศัตรูธรรมชาติ ความรู้ที่เกษตรกรนำความรู้ไปใช้น้อย คือ การจัดการระบบน้ำ การจัดการผลผลิต และการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ สำหรับชนิดและแหล่งที่มาของท่อนพันธุ์นั้น ชนิดท่อนพันธุ์เกษตรกรนำมาปลูกมากที่สุดคือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีและเหมาะสมกับสภาพดินในพื้นที่ของเกษตรกร แหล่งที่มาของท่อนพันธุ์ เกษตรกรกว่าร้อยละ 80 ใช้ท่อนพันธุ์ของตนเอง รองลงมาคือ ซื้อในพื้นที่ใกล้เคียงหรือต่างจังหวัด ร้อยละ 11.80 และเป็นท่อนพันธุ์จากโครงการปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตรปี 2554 ร้อยละ 6.10

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร ได้แก่ ปริมาณผลผลิตต่อไร่ เพอร์เซ็นต์แป้ง แหล่งที่มาของท่อนพันธุ์ ความห่างยากในท้องถิ่น สภาพของดิน ความทนทานต่อโรคระบาด ความง่ายต่อการเก็บเกี่ยว และเพื่อนบ้าน โดยเกษตรกรให้ระดับความสำคัญทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่เกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกพันธุ์มันสำปะหลังคือ ราคาท่อนพันธุ์และแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง (ศรียาพร ธนานันต์, 2556)

3) การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากปัจจัยและเหตุการณ์สำคัญในภาคเกษตร

กระทรวงพาณิชย์ (2547) ได้ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคไข้หวัดนก พบว่า อุตสาหกรรมต้นน้ำ ได้แก่ การเพาะปลูกพืชและการผลิตอาหารสัตว์ ได้รับความเสียหายประมาณ 1,935.8 ล้านบาท โดยการผลิตอาหารไก่ได้รับผลกระทบสูงสุด เนื่องจากปริมาณการผลิตลดลงในระยะสั้น รองลงมาคือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปลาป่น ในส่วนของอุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่ โรงฆ่าสัตว์ ภัตตาคารและร้านอาหาร ได้รับความเสียหาย 2,343 ล้านบาท โดยโรงฆ่าสัตว์ได้รับผลกระทบสูงสุดและมีมูลค่าความเสียหาย จำนวน 1,171.5 ล้านบาท รองลงมาคือ ภัตตาคารและร้านอาหารที่มีรายการอาหารที่ปรุงจากเป็ด ไก่ ไข่ไก่ และไข่เป็ดเป็นวัตถุดิบ ในส่วนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่กว่าร้อยละ 80 ประสบปัญหาขาดทุน เนื่องจากต้องทำลาย

ไถ่ยกแล้ว คาดว่าสูญเสียรายได้ประมาณ 1,000 ล้านบาท สำหรับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ปลูกพืชอาหารสัตว์ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม กลุ่มโรงฆ่าสัตว์และฆ่าแหละสัตว์ปีก อาหารสำเร็จรูป คาดว่ามีแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากโรคไข้หวัดนกไม่น้อยกว่า 200,000 คน

สุคนธ์ คงล้อม (2556) ได้วิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากอุทกภัยในปี 2554 ซึ่งถือเป็นหนึ่งในเหตุการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อการผลิตในภาคเกษตร โดยได้ส่งผลกระทบต่อการลดลงของผลผลิตข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของไทย โดยที่ผลผลิตสาขาการผลิตข้าวเปลือกในระบบเศรษฐกิจหลังเกิดอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี 2554 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2553 ลดลงร้อยละ 2.56 จากการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยใช้เครื่องมือตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table) พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจปี 2554 ทำให้มูลค่าผลผลิตรวมลดลงร้อยละ 5.82 โดยผลกระทบทางตรงนั้น สาขาที่มีผลกระทบมากที่สุด คือ สาขาโรงสี (ข้าวสาร) เนื่องจากเป็นสาขาที่ใช้ผลผลิตข้าวเปลือกเป็นหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์ของสาขาโรงสี (ข้าวสาร) ถึงร้อยละ 90 ของปัจจัยการผลิตชั้นกลางของสาขาโรงสี และผลกระทบต่อเนื่อง โดยสาขาที่มีผลกระทบต่อเนื่องมากที่สุด คือ สาขาข้าวเปลือกร้อยละ 2.46 จากการที่ปริมาณข้าวเปลือกที่นำมาเพาะปลูกในฤดูการผลิตถัดมาลดลง ทำให้การใช้ปัจจัยการผลิตชั้นกลางหรือสินค้าและบริการของสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นปัจจัยการผลิตชั้นกลาง เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม และก๊าซธรรมชาติลดลงด้วย

จากการตรวจสอบเอกสาร ช่วยให้ผู้ประเมินผลได้ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในการป้องกันและกำจัดโรคใบต่างมันสำปะหลัง ประสิทธิภาพในการผลิตมันสำปะหลัง และการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากเหตุการณ์และปัจจัยสำคัญ ที่ผ่านมาข้างต้น ผู้ประเมินจะนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัดต่อไป

2.4.2 แนวคิดและทฤษฎี

เพื่อให้การกำหนดกรอบวิธีในการประเมินผลมีความเหมาะสม ได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของโครงการ ซึ่งได้นำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผล ดังนี้

1) ความหมายและประเภทการประเมินผล

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่จะวัดและทำการวิเคราะห์ว่า ผลที่เกิดจากการดำเนินงานนั้น ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลหรือไม่ ผลกระทบเป็นไปตามที่วางแผนหรือไม่ การประเมินผลมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทเรียนทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เพื่อนำเป็นบทเรียนไปใช้ในการปรับปรุงโครงการเดิมหรือจัดทำโครงการใหม่ การประเมินผลโครงการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามระยะเวลาของโครงการ ดังนี้ (สมคิด พรหมจ้อย, 2550)

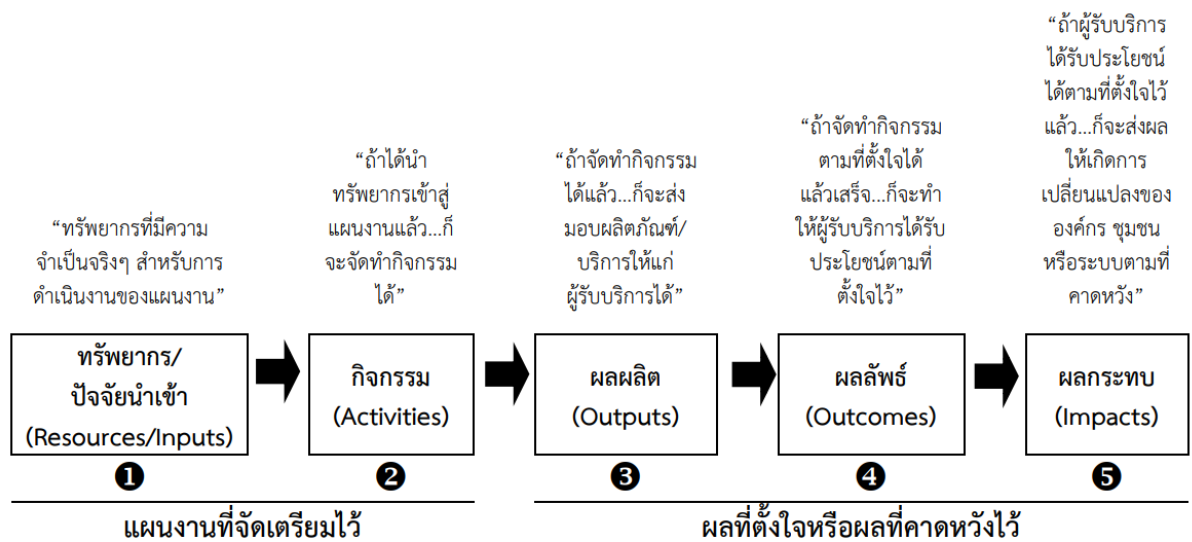
1.1) การประเมินผลก่อนการดำเนินโครงการ (Pre Evaluation) คือ การประเมินความเหมาะสมของโครงการ เป็นการประเมินผลก่อนการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการประเมินผลเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการวิเคราะห์ถึงผลที่จะได้จากโครงการนั้น จะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์เพื่อเสนอต่อผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการ

1.2) การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อโครงการดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่ง โดยเป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรต่อผลผลิตที่ได้ (Output) และผลกระทบในระยะสั้นของโครงการ (Effect) การประเมินผลในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้โครงการล้มเหลว ทั้งนี้เน้นการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3) การประเมินผลหลังจากที่โครงการสิ้นสุดแล้ว (Post Evaluation) เป็นการวิเคราะห์ในเชิงลึก การประเมินผลในลักษณะนี้เป็นการประเมินผลกระทบ (Impact) อันเกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างก่อนและหลังการดำเนินงาน เป็นการวิเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ ยังเป็นการสรุปทริเียนความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการที่จะนำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการอื่น ๆ ต่อไป

2) แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบและเห็นภาพได้ชัดเจนที่สามารถนำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการ การจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ และผลงานที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ (W.K.Kellogg Foundation, 2004) (ภาพที่ 2.1)



ที่มา : W.K. Kellogg Foundation, 2004

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) ทรัพยากรต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Resources/Inputs) เช่น คน งบประมาณ การจัดองค์กร และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน

(2) กิจกรรมของแผนงาน (Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมทั้ง กระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรม การพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุความสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และ ผลกระทบ

(3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงาน และ อาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

(4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับ ของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน

(5) ผลกระทบ (Impact) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน ซึ่งโดยปกติจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุด ระยะเวลาของแผนงาน

จากแนวคิดแบบจำลอง Logic Model ได้นำมาประยุกต์และสร้างกรอบแนวคิดในการประเมินผล รูปแบบ IPOO เป็นเครื่องมือในการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยการประเมินผลจะใช้เกณฑ์ในการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมาย และเปรียบเทียบผลลัพธ์ระหว่างก่อนและหลังมีโครงการ ประกอบด้วย

1) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประกอบด้วย งบประมาณ ทรัพยากรที่เข้าร่วมโครงการ หลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน/หน่วยงาน

2) การประเมินกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การบริหารจัดการโครงการ และการปฏิบัติงาน ตามขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการ

3) การประเมินผลผลิต (Outputs) คือ ผลที่ได้จากการใช้ปัจจัยนำเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ เช่น จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ พื้นที่การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ที่ได้รับการกำจัด เป็นต้น

4) การประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) คือ ผลจากการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ด้านผลผลิตมันสำปะหลัง ด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง และความคิดเห็นโดยรวม ต่อโครงการ

3) การวัดทัศนคติและความพึงพอใจ

มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) ที่สร้างขึ้นโดย Rensis Likert ถือเป็นเครื่องมือการวัด ข้อมูลเชิงคุณภาพที่นิยมใช้กันทั่วไป เพื่อใช้วัดตัวแปร อาทิ ทัศนคติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความพึงพอใจ เป็นต้น ซึ่งวิธีการได้มาของมาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล ต้องออกแบบสอบถามระดับความคิดเห็นในคำถาม

แต่ละข้อได้หลายระดับ (Likert, 1932 อ้างถึงใน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556) ในการประเมินผลครั้งนี้ได้แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดให้ พึงพอใจมากที่สุด เท่ากับ 5 พึงพอใจมาก เท่ากับ 4 พึงพอใจปานกลาง เท่ากับ 3 พึงพอใจน้อย เท่ากับ 2 และพึงพอใจน้อยที่สุด เท่ากับ 1

การกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ มีวิธีคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{5 - 1}{5}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = 0.80$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด (5 คะแนน)

คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด (1 คะแนน)

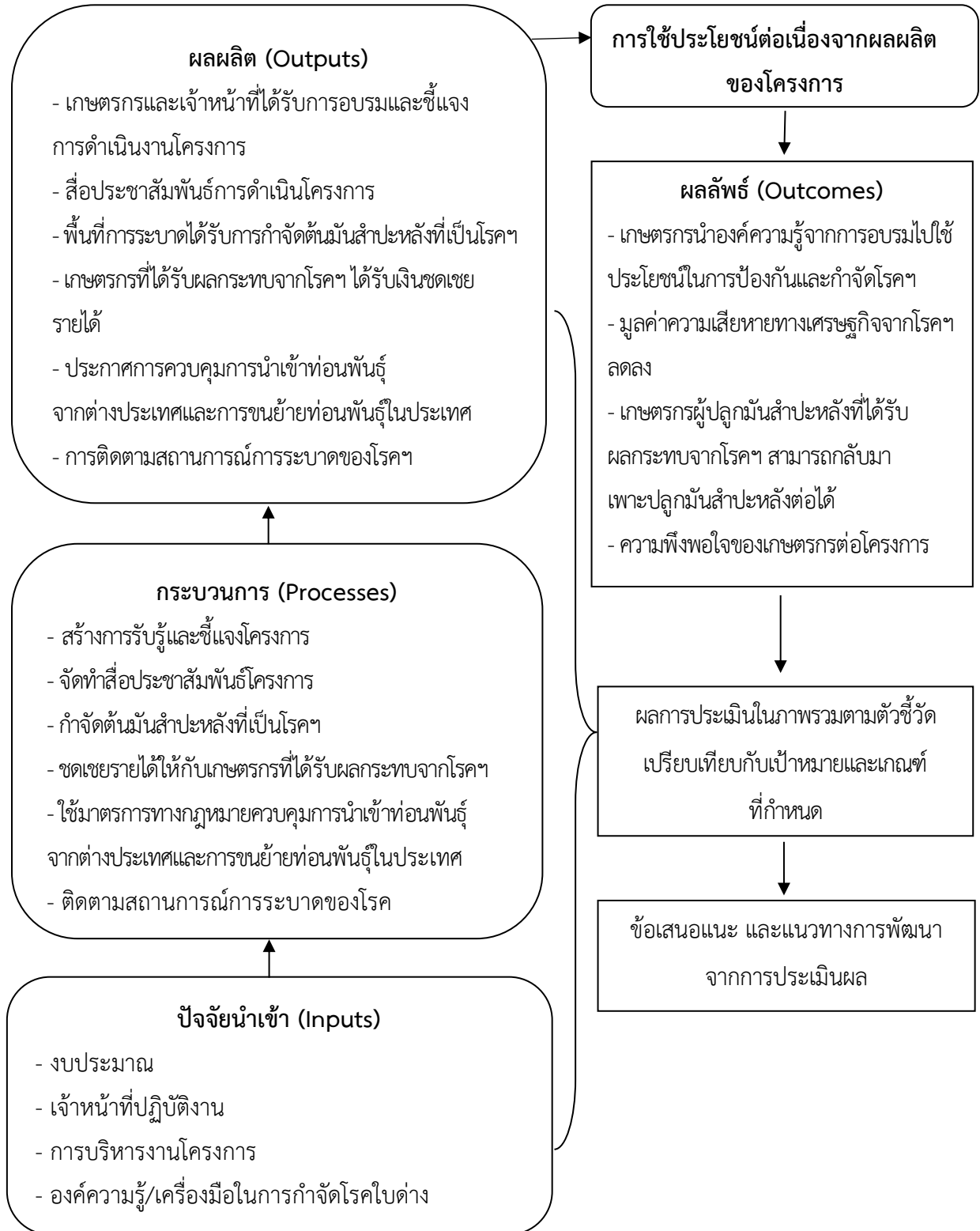
จำนวนระดับ คือ ระดับการวัดที่กำหนด (5 ระดับ)

เกณฑ์การพิจารณาช่วงค่าคะแนน โดยคะแนนเต็ม 5 คะแนน จาก 5 ระดับ ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับ คือ

ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง มีความเห็น/พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง มีความเห็น/พึงพอใจในระดับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง มีความเห็น/พึงพอใจในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง มีความเห็น/พึงพอใจในระดับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง มีความเห็น/พึงพอใจในระดับมากที่สุด

2.4.3 กรอบแนวคิดในการประเมินผล

จากการศึกษาโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการ ดังนี้ (ภาพที่ 2.2)



ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

2.5 วิธีการประเมินผล

2.5.1 รูปแบบประเมินผล ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินผลแบบ Logic Model ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินผลตามองค์ประกอบของปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes)

2.5.2 ประเภทการประเมินผล เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) ซึ่งมุ่งเน้นพิจารณาการใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรต่อผลผลิตที่ได้ (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมโครงการ

2.5.3 แผนแบบการประเมินผล การประเมินผลครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่โครงการได้ระบุไว้ รวมทั้ง มีการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เปรียบเทียบก่อนและหลังมีโครงการ เป็นต้น

2.5.4 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด จากรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว ได้นำมาสร้างประเด็นและกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ โดยใช้การเปรียบเทียบผลกับเป้าหมายหรือเกณฑ์ตามหลักวิชาการ ดังนี้ (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		
1.1) การบริหารจัดการโครงการ	- จำนวนหน่วยงานที่ดำเนินการของโครงการ - มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ระดับจังหวัด คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ และคณะทำงานฯ ระดับตำบล เป็นกลไกการขับเคลื่อนการ แก้ปัญหาในพื้นที่	- ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยงาน - มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ ระดับ จังหวัด คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ และ คณะทำงานฯ ระดับตำบล
1.2) งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่าย - ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่างบประมาณ มีความเพียงพอ - ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่างบประมาณที่ ได้รับทันเวลา	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96 ของงบที่ได้รับจัดสรร - ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
1.3) เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ	- ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่มี เพียงพอและพร้อมปฏิบัติงานโครงการ	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ตารางที่ 2.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
1.4) องค์ความรู้/เครื่องมือในการกำจัดโรคใบด่าง	- เนื้อหา/หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้ - ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่า เครื่องมือ/วิธีการ ที่ใช้ในการกำจัดโรคใบด่างมีเพียงพอและพร้อมใช้งาน	- จำนวน 5 หัวข้อ - ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2) กิจกรรม (Activities)		
2.1) การสร้างการรับรู้และชี้แจงโครงการ	- มีการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึง	- ไม่น้อยกว่า 2 สื่อ
2.2) การสำรวจและชี้เป้าพื้นที่ระบาด	- มีการสำรวจตรวจสอบพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่ระบาดของคณะทำงานฯ ระดับตำบล	- มีการสำรวจ
2.3) การกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวขาวยาสูบ	- มีการประชุมคณะทำงานฯ ระดับอำเภอ เพื่อพิจารณาอนุมัติการทำลาย	- มีการพิจารณา
2.4) การชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง	- มีการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินชดเชย	- มีการพิจารณา
2.5) การออกมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้าท่อนพันธุ์จากต่างประเทศและการขนย้ายท่อนพันธุ์ในประเทศ	- มีการออกมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้าท่อนพันธุ์จากต่างประเทศและการขนย้ายท่อนพันธุ์ในประเทศ	- มีการออกมาตรการ
3) ผลได้/ผลผลิต (Outputs)		
3.1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคใบด่าง และการรับรู้/รับทราบโครงการ	- ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร เรื่องการสำรวจ การป้องกันและกำจัดโรคฯ ที่ถูกต้อง และมาตรการแก้ไขปัญหาโรคฯ อย่างยั่งยืน - ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ที่ได้รับผลกระทบจากโรคฯ รับทราบขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการและการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการฯ	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก - ไม่น้อยกว่าระดับมาก

ตารางที่ 2.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
3.2) การกำจัดโรคใบด่าง มันสำปะหลัง	- ร้อยละของพื้นที่การระบาดของโรคฯ ที่ได้รับการกำจัด เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ ระบาด จำนวน 45,400 ไร่ ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562	- ร้อยละ 100
3.3) การชดเชยรายได้ให้กับ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ที่ได้รับผลกระทบจากโรคฯ	- ร้อยละของพื้นที่การระบาดของโรคฯ ที่เกษตรกรได้รับเงินชดเชยรายได้ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ระบาด จำนวน 45,400 ไร่ ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562	- ร้อยละ 100
4) ผลลัพธ์ (Outcomes)		
4.1) ความรู้ และการนำไปใช้ ประโยชน์	- ระดับการนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน กำจัดโรคใบด่างไปปฏิบัติ	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก
4.2) การตัดสินใจเพาะปลูก ของเกษตรกร	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจาก โรคฯ ตัดสินใจเพาะปลูกมันสำปะหลังต่อ ภายหลังโครงการกำจัดโรคฯ เรียบร้อยแล้ว	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
4.3) ด้านเศรษฐกิจ	- มูลค่าความเสียหายของผลผลิตมันสำปะหลัง	- ลดลงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 เมื่อเปรียบเทียบกับ ก่อนมีโครงการ
5) ความพึงพอใจของเกษตรกร		
5.1) ระดับความพึงพอใจ ของเกษตรกรที่มีต่อการ ดำเนินงาน	1) การประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้ โครงการ 2) การอบรมและชี้แจงโครงการ 2.1) ระยะเวลาการอบรม 2.2) ความเหมาะสมของเนื้อหา 2.3) เอกสารที่แจกผู้เข้าร่วมอบรม 2.4) ความเหมาะสมของสถานที่ 3) ขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ สะดวก รวดเร็ว 4) การติดต่อประสานงานหรืออำนวยความสะดวก ของเจ้าหน้าที่ในการกำจัด ต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก - ไม่น้อยกว่าระดับมาก - ไม่น้อยกว่าระดับมาก - ไม่น้อยกว่าระดับมาก - ไม่น้อยกว่าระดับมาก - ไม่น้อยกว่าระดับมาก

ตารางที่ 2.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
	5) ความรวดเร็วในการทำสาย/กำจัด ต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่าง	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก
	6) ความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ให้กับ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับ ผลกระทบจากโรคใบด่าง	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก
5.2) ระดับความพึงพอใจของ เกษตรกรต่อโครงการในภาพรวม	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อ การดำเนินงานโครงการในภาพรวม	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก

2.5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. วิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งลักษณะของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมีทั้งข้อคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด

2. แหล่งข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลได้มาจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบโครงการในระดับพื้นที่ โดยมีการกำหนดขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1) การกำหนดตัวอย่างของเกษตรกร

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดตัวอย่างของเกษตรกร โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ของจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่เข้าร่วมโครงการ (มารยาท และ ปราณี, 2554) โครงการนี้มีเป้าหมายเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 4,540 ราย ได้ขนาดตัวอย่างเกษตรกร 454 ราย โดยผู้วิจัยได้สำรวจจริง 504 ตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่าง

2.1 สุ่มจังหวัดตัวอย่างจาก 11 จังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling Method) ได้ตัวอย่าง 8 จังหวัด ประกอบด้วย นครราชสีมา สระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี และกาญจนบุรี

2.2 สุ่มเกษตรกรในจังหวัดตัวอย่างตามข้อ 2.1 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Simple Random Sampling without Replacement) ตามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่างในพื้นที่ระบาดของกรมส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 จำนวนตัวอย่าง

	จังหวัด	พื้นที่ระบาด	จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	
			ประชากร	ตัวอย่าง
1	นครราชสีมา	46,754	312	109
2	สระแก้ว	44,274	1,742	245
3	บุรีรัมย์	7,786	241	62
4	สุรินทร์	7,612	207	44
5	ปราจีนบุรี	2,716	58	18
6	ฉะเชิงเทรา	1,793	38	12
7	อุบลราชธานี	702	22	12
8	กาญจนบุรี	556	9	2
	รวม	112,193	2,629	504

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร และการคำนวณโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ณ วันที่ 17 กรกฎาคม 2563 ในการคำนวณจำนวนตัวอย่าง

1.2) การกำหนดตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ

การกำหนดขนาดตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล อย่างน้อยหน่วยงานละ 1 ราย ในจังหวัดตัวอย่างของการสัมภาษณ์เกษตรกร

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการทบทวน รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ เอกสารประกอบการประชุม สรุปผลการประชุม หลักเกณฑ์ เงื่อนไข คู่มือการดำเนินงานโครงการ สรุปผลการดำเนินโครงการ รายงานของหน่วยงานที่ร่วมโครงการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ประกาศ คำสั่ง ทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลาง และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด ประเด็นการประเมินผล เป้าหมายของโครงการ ความแตกต่างของข้อมูลระหว่างก่อนและหลังมีโครงการ โดยจำแนกตามประเภทของกลุ่มเป้าหมาย และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และการสังเกตจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล นำมาจัดกลุ่ม แยกแยะ จัดหมวดหมู่ รวมทั้งใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ในการวิเคราะห์ทัศนคติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น การยอมรับ และความพึงพอใจ

3.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้ค่าสถิติและวิธีการวิเคราะห์โดยใช้สถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลประกอบตารางและแผนภาพนำเสนอ

2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล

2.6.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานต่อไป

2.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินผลใช้เป็นข้อมูลสนับสนุน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องเนื่องกันในระยะต่อไป รวมทั้งเพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับมันสำปะหลังในระยะยาว

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งเกี่ยวกับ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานในครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร การชลประทาน แหล่งน้ำที่ใช้ทางการเกษตร การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ

3.1.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

- 1) เพศ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.65 และเพศชาย ร้อยละ 40.35
- 2) อายุ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.83 ปี โดยส่วนใหญ่อายุระหว่าง 50 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.84
- 3) ระดับการศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.29 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมา ร้อยละ 33.01 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 11.78 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 11.58 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.70 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 1.74 จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา/ปวส. และร้อยละ 2.90 ไม่สำเร็จการศึกษา
- 4) ประสบการณ์ในการทำการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 31.91 ปี (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	
- ชาย	40.35
- หญิง	59.65
2. อายุ	
- น้อยกว่า หรือเท่ากับ 39 ปี	6.37
- ระหว่าง 40 – 49 ปี	28.38
- ระหว่าง 50 – 59 ปี	37.84
- มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	27.41
- *อายุเฉลี่ย (ปี)	53.83

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา	
- ไม่สำเร็จการศึกษา	2.90
- ประถมศึกษาตอนต้น	36.29
- ประถมศึกษาตอนปลาย	33.01
- มัธยมศึกษาตอนต้น	11.58
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	11.78
- อาชีวศึกษา/อนุปริญญา/ปวส.	1.74
- ปริญญาตรีขึ้นไป	2.70
4. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)	31.91

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรและแรงงานในครัวเรือน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 4 ราย โดยมีแรงงานเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 ราย เป็นแรงงานในภาคการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ราย แรงงานนอกภาคการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 1 ราย และไม่ใช่แรงงานเฉลี่ยครัวเรือนละ 1 ราย (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรและแรงงานในครัวเรือน

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (ราย/ครัวเรือน)
1. สมาชิกในครัวเรือน	4
2. แรงงานในครัวเรือน	
2.1 แรงงานในภาคเกษตร	2
2.2 แรงงานนอกภาคเกษตร	1
2.3 ไม่ใช่แรงงาน	1

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3 พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ย 21.36 ไร่ต่อครัวเรือน โดยประเภทเอกสารสิทธิ์ที่ดิน แบ่งเป็น สปก. เฉลี่ย 12.49 ไร่ต่อครัวเรือน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เช่น ภท 5 เฉลี่ย 7.06 ไร่ต่อครัวเรือน โฉนด เฉลี่ย 1.30 ไร่ต่อครัวเรือน นส3/นส3ก. เฉลี่ย 0.51 ไร่ต่อครัวเรือน (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร

ประเภทเอกสารสิทธิ	จำนวนเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	ร้อยละ
- โฉนด	1.30	6.09
- นส3/ นส3ก.	0.51	2.40
- สปก.	12.49	58.47
- ไม่มีเอกสารสิทธิ เช่น ภบท 5	7.06	33.04
รวม	21.36	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.4 การชลประทาน และแหล่งน้ำที่ใช้ทางการเกษตร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ มีพื้นที่นอกเขตชลประทาน ร้อยละ 92.66 และมีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน ร้อยละ 7.34 โดยแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่ใช้น้ำฝน ร้อยละ 71.99 บ่อ/สระ/บาดาลของตนเอง ร้อยละ 20.12 ชลประทาน ร้อยละ 7.10 สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ ร้อยละ 0.39 โครงการเอกชน/ราชการ ร้อยละ 0.39 (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 การชลประทาน และแหล่งน้ำที่ใช้ทางการเกษตร

รายการ	ร้อยละ
1. การชลประทาน	
- นอกเขตชลประทาน	92.66
- ในเขตชลประทาน	7.34
2. แหล่งน้ำใช้ในทางการเกษตร	
- น้ำฝน	71.99
- ชลประทาน	7.10
- สูบเองจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	0.39
- บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง	20.12
- โครงการเอกชน/ราชการ	0.39

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.5 การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการใบต่างมันสำปะหลังส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.90 ไม่เคยมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ อีกร้อยละ 36.10 เคยมีส่วนร่วมในโครงการ โดยมีส่วนร่วมในโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มากที่สุด ร้อยละ 42.80 รองลงมามีส่วนร่วมในโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่ร้อยละ 19.93 (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ

รายการ	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ	36.10
1.1 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	19.93
1.2 โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	42.80
1.3 โครงการบริหารจัดการน้ำ	2.58
1.4 โครงการวางแผนการผลิตข้าวครบวงจร	2.21
1.5 โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่เกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-Map)	1.48
1.6 โครงการธนาคารสินค้าเกษตร	0.74
1.7 โครงการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร	14.76
1.8 โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	15.50
2. ไม่มีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ	63.90

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2 ข้อมูลการเพาะปลูกและการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคของเกษตรกร

ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลการเพาะปลูกและการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการใบต่างมันสำปะหลังเกี่ยวกับแหล่งที่มาของท่อนพันธุ์ที่ใช้ปลูก อายุเฉลี่ยของต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคที่ทำลายไป วิธีทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค ผู้ดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค และผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำลายมันสำปะหลังที่เป็นโรค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 แหล่งที่มาของท่อนพันธุ์ในแปลงมันสำปะหลังที่มีการระบาด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.23 ใช้ท่อนพันธุ์ของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 32.05 ใช้ท่อนพันธุ์ที่ซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ที่เหลือ ร้อยละ 6.37 ใช้ท่อนพันธุ์ที่ซื้อจากต่างจังหวัด และร้อยละ 1.35 ใช้ท่อนพันธุ์จากที่อื่น เช่น ญาติ เป็นต้น (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 แหล่งที่มาของท่อนพันธุ์ในแปลงมันสำปะหลังที่มีการระบาด

รายการ	ร้อยละ
1. ของตนเอง	60.23
2. ซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง	32.05
3. ซื้อจากต่างจังหวัด	6.37
4. อื่น ๆ เช่น ญาติ	1.35

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.2 อายุเฉลี่ยของต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคที่ทำลาย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.26 ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคอายุ 10-12 เดือน รองลงมา ร้อยละ 31.88 ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคอายุ 7-9 เดือน และ ร้อยละ 19.60 ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคอายุ 4-6 เดือน สาเหตุที่อายุเฉลี่ยของต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคที่ทำลายค่อนข้างสูง เนื่องจากกรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดสรรเงินงบประมาณการทำลายไปยังหน่วยงานที่ดำเนินงานในพื้นที่ในปลายเดือนเมษายน 2563 ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำลาย (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 อายุเฉลี่ยของต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคที่ทำลาย

รายการ	ร้อยละ
1-3 เดือน	6.14
4-6 เดือน	19.60
7-9 เดือน	31.88
10-12 เดือน	34.26
12 เดือนขึ้นไป	8.12

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.3 วิธีทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค

กรมวิชาการเกษตรได้กำหนดวิธีทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคตามคู่มือโครงการทั้งหมด 3 วิธี คือ การฝังกลบและราดสารกำจัดวัชพืช การใส่ถุง/กระสอบและตากแดดต้นมันสำปะหลัง และการบดสับและตากแดดต้นมันสำปะหลัง จากการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.12 ใช้วิธีฝังกลบและราดสารกำจัดวัชพืช รองลงมา ร้อยละ 19.32 ใช้วิธีบดสับและตากแดดต้นมันสำปะหลังที่เหลือ ร้อยละ 10.56 ใช้วิธีใส่ถุง/กระสอบและตากแดดต้นมันสำปะหลัง (ตารางที่ 3.8) การเลือกวิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคขึ้นอยู่กับอายุของต้นมันสำปะหลังและความพร้อมของแรงงานและเครื่องจักรในพื้นที่ เช่น เครื่องบดสับ รถขุด เป็นต้น

ตารางที่ 3.8 วิธีทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค

รายการ	ร้อยละ
1) วิธีฝังกลบและราดสารกำจัดวัชพืช	70.12
2) วิธีใส่ถุง/กระสอบและตากแดดต้นมันสำปะหลัง	10.56
3) วิธีบดสับและตากแดดต้นมันสำปะหลัง	19.32

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.4 ผู้ดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.88 กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตร จัดจ้างผู้ทำลายให้เกษตรกร รองลงมา ร้อยละ 39.73 เกษตรกรทำลายเอง ที่เหลือ ร้อยละ 0.38 สมาคมมันสำปะหลังแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลัง (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 ผู้ดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค

รายการ	ร้อยละ
1) เกษตรกรทำลายเอง	39.73
2) กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตรจัดจ้างผู้ทำลาย	59.88
3) สมาคมมันสำปะหลังแห่งประเทศไทย	0.38

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.5 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำลายมันสำปะหลังที่เป็นโรค

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 64.08 ใช้งบประมาณโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างฯ ซึ่งโครงการฯ ใช้งบประมาณในการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค 2,160 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 35.34 เกษตรกรเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ที่เหลือ ร้อยละ 0.39 สมาคมมันสำปะหลังรับผิดชอบค่าใช้จ่าย และร้อยละ 0.19 ใช้งบประมาณของจังหวัดฯ สาเหตุที่เกษตรกรบางส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายการทำลาย เนื่องจากความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณการทำลาย ทำให้เกษตรกรตัดสินใจทำลายเอง เพื่อนำที่ดินไปใช้ทำการเพาะปลูกให้ทันช่วงฤดูฝน และเกษตรกรไม่ต้องการให้แปลงเพาะปลูกของตนเองเป็นแหล่งแพร่ระบาดของโรคฯ ไปยังแปลงข้างเคียง (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำลายมันสำปะหลังที่เป็นโรค

รายการ	ร้อยละ
1) งบประมาณโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างฯ (ผ่านเกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ)	64.08
2) งบประมาณจังหวัดฯ	0.19
3) สมาคมมันสำปะหลัง	0.39
4) เกษตรกร (เกษตรกรจ่ายเงินค่าทำลาย)	35.34

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 4 ผลการประเมิน

การประเมินผลโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง เป็นการประเมินผลระหว่าง การดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ และนำ ผลได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น โดยการประเมินผลครั้งนี้ได้ประเมินในด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ผลการประเมิน ดังนี้

4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

1) การบริหารจัดการโครงการ

การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและบริหาร จัดการมันสำปะหลัง ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อการบริหารจัดการ โรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นไปอย่างกระชับ รวดเร็ว และบรรลุตามเป้าหมาย ประกอบกับมติคณะกรรมการนโยบาย และบริหารจัดการมันสำปะหลัง ในการประชุมครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2562 จึงแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยมีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลาย การใช้เงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย และวิธีการตรวจสอบการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค โดยมี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมส่งเสริม การเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักแผนงานและโครงการพิเศษและสำนัก กฎหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ สภาเกษตรกรแห่งชาติ สมาคมชาวไร่มันสำปะหลังแห่งประเทศไทย และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นคณะกรรมการ

สำหรับการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการในระดับพื้นที่นั้น คณะกรรมการนโยบายและบริหาร จัดการมันสำปะหลัง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน และคณะกรรมการ ระดับจังหวัด ได้แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการ โรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ และคณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัด โรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารจัดการ โรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานบริหารฯ ระดับอำเภอ และคณะทำงาน สำรวจฯ ระดับตำบล ในทุกจังหวัดที่อยู่ในการดำเนินงานของโครงการนี้ เรียบร้อยแล้ว

การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ได้มีการประชุม 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2563 เพื่อรายงานสถานการณ์การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังและความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ รวมถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งที่ประชุมมีมติในการประชุม ดังนี้

1) ให้นำเรื่องขอขยายพื้นที่ดำเนินการโครงการจาก 11 จังหวัด เป็นทุกจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เสนอคณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง (นบมส.) เพื่อนำเรื่องเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณา

2) มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯหารือกับสำนักงบประมาณ ในประเด็นการจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ

3) กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินโครงการ เพื่อให้ทันกับระยะเวลาการดำเนินโครงการที่เหลือ ผลการดำเนินงานตามมติในการประชุม ดังนี้

1) คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง (นบมส.) ได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาขยายพื้นที่ดำเนินการโครงการจาก 11 จังหวัด เป็นทุกจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง และคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2563 ให้ขยายพื้นที่โครงการเป็นพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังทั่วประเทศ

2) ผลการหารือกับสำนักงบประมาณ ดังนี้

- ประเด็นการแก้ปัญหาการจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ สำนักงบประมาณแนะนำให้ทำหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร และให้ปรับคู่มือโครงการโดยเพิ่มคำจำกัดความคำว่าเอกสารสิทธิ์ ให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่มีหนังสือราชการอนุญาตหรือยินยอมให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร

- ประเด็นความคล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค เพื่อการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคที่รวดเร็ว สำนักงบประมาณแนะนำให้เทียบเคียงกับเงินตรองราชการกรณีเกิดภัยพิบัติที่มีการสำรองงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนฉุกเฉินในพื้นที่ประสบภัย จึงได้ประสานหาข้อมูลเพิ่มเติมกับกลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านพืช กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร ทราบว่ากรณีนี้ต้องมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินก่อน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ จึงไม่สามารถแก้ปัญหาความคล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณได้ สำหรับอีกแนวทาง คือ ให้เริ่มดำเนินการจัดจ้างตามระเบียบของทางราชการหลังมีข้อมูลพื้นที่ระบาดที่คณะทำงานสำรวจและติดตามดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล ชี้เป้าจากอาการของโรคในระหว่างรอการอนุมัติค่าทำลายจากสำนักงบประมาณ โดยจะลงนามในสัญญาจัดจ้างก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณ

3) ได้ปรับกรอบระยะเวลาดำเนินโครงการ เพื่อให้ทันกับระยะเวลาดำเนินโครงการที่เหลือ ดังนี้

- สำรองและประชุมอนุมัติทำลาย ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2563
- จัดจ้างทำลาย ภายในวันที่ 10 สิงหาคม 2563
- คณะอนุฯ ระดับจังหวัด พิจารณาจ่ายเงินชดเชย ภายในวันที่ 15 สิงหาคม 2563
- จ่ายเงินค่าชดเชยให้แก่เกษตรกร ภายในวันที่ 30 กันยายน 2563

3) งบประมาณ

การเบิกจ่ายงบประมาณ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับอนุมัติงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 234,264,000 บาท จำแนกวงเงิน ดังนี้ 1) งบดำเนินงาน จำนวน 98,064,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค และ 2) งบเงินอุดหนุนเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 136,200,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่การดำเนินโครงการจำนวน 45,400 ไร่ โดยได้เบิกจ่ายงบประมาณ 129,042,882 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.08 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ตารางที่ 4.1) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดของตัวชี้วัด พบว่ามีการเบิกจ่ายได้น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 96 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

ตารางที่ 4.1 การเบิกจ่ายงบประมาณ

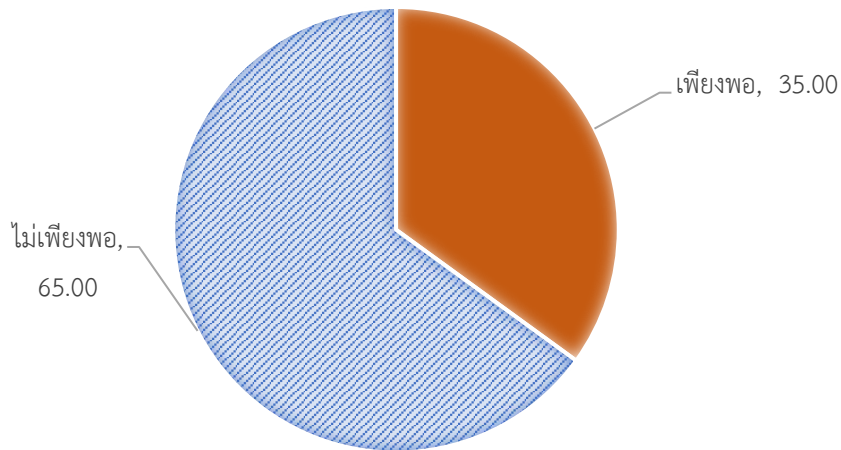
รายการ	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	การเบิกจ่าย งบประมาณ (บาท)	ร้อยละของการ เบิกจ่าย
1) ค่าใช้จ่ายในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค	98,064,000	54,968,166	56.05
2) ค่าใช้จ่ายในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกร	136,200,000	74,074,716	54.39
รวม	234,264,000	129,042,882	55.08

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563

ความเพียงพอของงบประมาณ

ความเห็นของเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและจังหวัด ร้อยละ 65.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ เนื่องจากโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นโรคที่สามารถแพร่กระจายได้เป็นวงกว้าง ด้วยการใช้ท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบเป็นพาหะนำโรค ซึ่งสามารถบินไปได้ในพื้นที่ใกล้เคียงและต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นมาก ส่งผลให้งบประมาณที่ได้รับของโครงการไม่เพียงพอ กับพื้นที่ระบาดที่เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและการจ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ (ภาพที่ 4.1)

เจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและจังหวัด มีความเห็นเพิ่มเติมว่า วิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างตามที่กำหนดทั้งการฝังกลบ การใส่ถุงดำ และการบดสับ มีค่าใช้จ่ายสูงและใช้แรงงานคนในการทำลาย อาจจะทำให้งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ อีกทั้งควรมีค่าน้ำมันและเบี้ยเลี้ยงสำหรับการทำงานสำรวจ ตรวจสอบพื้นที่ระบาดและการตรวจสอบการทำลายให้แก่เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมเกษตร อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากในพื้นที่ระบาดหนัก ทำให้มีจำนวนแปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างที่ต้องลงสำรวจและตรวจสอบการทำลายสูง บางพื้นที่อยู่ห่างไกล จึงมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง ซึ่งงบประมาณส่วนนี้ไม่ได้รับการจัดสรรในการดำเนินโครงการนี้



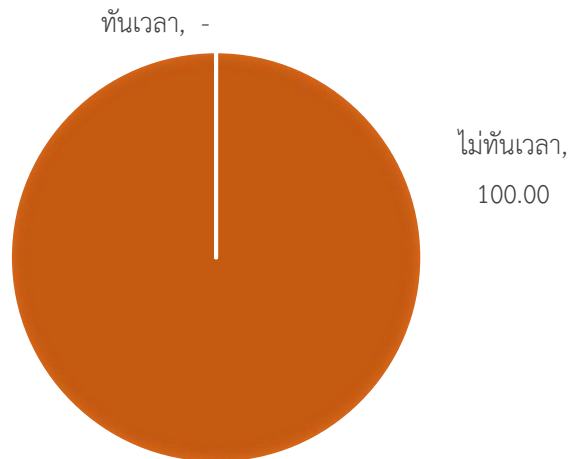
ภาพที่ 4.1 ความเพียงพอของงบประมาณ

ที่มา: จากการสำรวจ

ความทันเวลาของงบประมาณ

ความเห็นของเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและจังหวัด ร้อยละ 100 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรในการดำเนินงานโครงการมีความล่าช้าและไม่ทันเวลา เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับเพื่อใช้ในการทำลายและการจ่ายเงินชดเชยให้เกษตรกรมีความล่าช้ากว่ากรอบระยะเวลาของคู่มือการดำเนินงานโครงการ เช่น กรอบระยะเวลาในการอนุมัติงบประมาณค่าทำลายจากสำนักงานงบประมาณและโอนให้จังหวัด ดำเนินการภายในระยะเวลา 10 วัน หลังจากคณะทำงานฯ ระดับอำเภอ ได้รายงานผลการอนุมัติการทำลาย ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร แต่ในการปฏิบัติงานจริง งบประมาณค่าทำลายโอนมาหลังจากได้อนุมัติกว่า 2-3 เดือน ส่งผลให้การทำลายล่าช้า เกิดการแพร่ขยายการระบาดของโรคใบด่างจากแปลงที่รอการทำลาย ทำให้พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ งบประมาณในการทำลายที่ได้ล่าช้าและไม่ทันกับฤดูฝน ซึ่งเป็นฤดูกาลเพาะปลูกของเกษตรกร ดังนั้นจึงมีเกษตรกรบางส่วนตัดสินใจทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่างด้วยตนเองโดยไม่รออนุมัติ งบประมาณ เพื่อที่จะได้นำที่ดินไปเพาะปลูกทำเกษตรต่อไป (ภาพที่ 4.2)



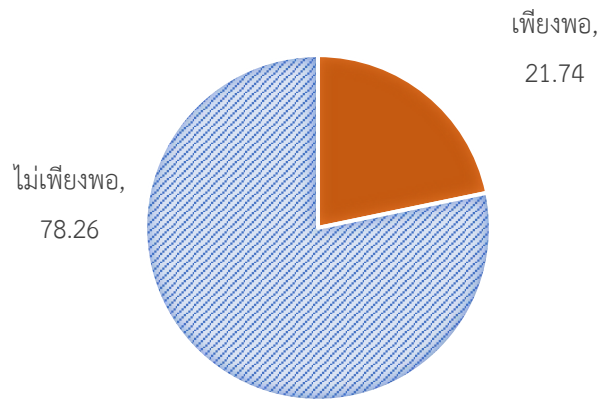
ภาพที่ 4.2 ความทันเวลาของงบประมาณ

ที่มา: จากการสำรวจ

4) เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบต่างมันสำปะหลัง หลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินงานให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการนี้ทราบ ผ่านระบบ video conference รวมทั้งจัดทำคู่มือของโครงการฯ เพื่อให้ปฏิบัติงานสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการทุกขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานโครงการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัด ร้อยละ 78.26 เห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการไม่เพียงพอ เนื่องจากการดำเนินงานของโครงการมีหลายขั้นตอน ทั้งการสำรวจพื้นที่ระบาด การจัดหาผู้รับจ้างทำลาย การตรวจสอบการทำลาย และการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการเบิกจ่าย เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องไปลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติงานหลายครั้ง โดยเฉพาะอำเภอเสิงสาง อำเภอหนองบุญมาก และอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอตาพระยาและอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีพื้นที่ระบาดสูงและมีเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบต่างฯ จำนวนมาก ขณะที่นักวิชาการเกษตรตำบลในแต่ละอำเภอ มีจำนวนเพียง 3-4 คนเท่านั้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังมีงานประจำและงานโครงการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นต้น ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สำหรับอำเภอที่ไม่มีการระบาดรุนแรงนั้น จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีความเพียงพอในการปฏิบัติงานของโครงการ (ภาพที่ 4.3)



ภาพที่ 4.3 ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานโครงการ

ที่มา: จากการสำรวจ

5) องค์ความรู้/เครื่องมือในการกำจัดโรคใบด่าง

เนื้อหา/หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้

คู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ได้กำหนดหัวข้อที่ให้ความรู้เรื่องโรคใบด่างให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ประกอบด้วย

- การรู้จักกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง สาเหตุของการเกิดโรค ลักษณะอาการ การแพร่ระบาดของโรค พิษอาศัยของแมลงหิวขาวยาสูป และผลกระทบต่อผลผลิต

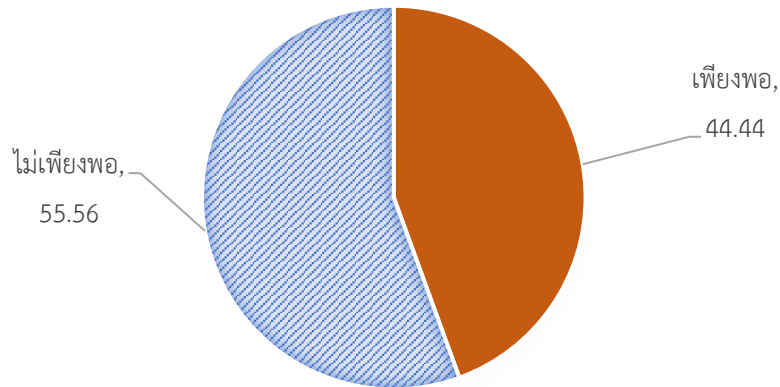
- การสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวังการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง

- การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังที่ถูกต้อง

- มาตรการการแก้ไขปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน เช่น การปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด และการปลูกพืชทางเลือกอื่นทดแทน

เครื่องมือ/วิธีการ ที่ใช้ในการกำจัดโรคใบด่างมีเพียงพอและพร้อมใช้งาน

ความเห็นของเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและจังหวัด ร้อยละ 55.56 เห็นว่า เครื่องมือ/วิธีการ ที่ใช้ในการกำจัดโรคใบด่างไม่เพียงพอและพร้อมต่อการใช้งาน เนื่องจากวิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดนั้นมีค่าใช้จ่ายสูง ต้องใช้แรงงานในการดึงถอนและสับต้นมันสำปะหลัง และเกษตรกรไม่มีเครื่องมือและเครื่องจักรในการทำลาย เช่น เครื่องบดสับ รถขุด เป็นต้น ประกอบกับระยะเวลาในการทำลายต้นมันสำปะหลังอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานและความไม่สะดวกในการขนส่งแรงงานเพื่อทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค โดยเฉพาะต้นมันสำปะหลังที่มีอายุหลายเดือนและเป็นโรคจากแมลงหิวขาวยาสูปจะมีขนาดใหญ่ ทำให้มีค่าใช้จ่ายทำลายสูง ทั้งการทำลายโดยวิธีฝังกลบและเครื่องบดสับ อีกทั้งค่าแรงงานจะต้องจ่ายเป็นเงินสด ซึ่งเกษตรกรบางรายไม่มีเงินสดสำหรับจ่ายค่าแรงงานในการทำลาย (ภาพที่ 4.4)



ภาพที่ 4.4 ความเพียงพอของเครื่องมือ/วิธีการกำจัดโรคใบด่าง

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนหน่วยงานที่ดำเนินการของโครงการซึ่งมีมากกว่า 2 หน่วยงาน การจัดตั้งคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ และระดับตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ และหลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน 5 หัวข้อ

ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล 5 ตัวชี้วัด โดยพบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการ จำนวน 129,042,882 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.08 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 96 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับเพื่อใช้ในการทำลายและการจ่ายเงินชดเชยให้เกษตรกรมีความล่าช้ากว่ากรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือโครงการ ประกอบกับการอนุมัติเงินค่าทำลายและชดเชยรายได้มีหลายขั้นตอนและใช้เวลาในการจัดเตรียมเอกสารมาก ด้านความเพียงพอและความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในพื้นที่ ร้อยละ 35 มีความเห็นว่าได้รับงบประมาณเพียงพอ แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่าได้รับงบประมาณทันเวลา ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ด้านความเพียงพอและความพร้อมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโครงการ หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 21.74 มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโครงการอย่างเพียงพอ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ด้านความพร้อมใช้งานของเครื่องมือ หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 44.44 มีเครื่องมือที่ใช้ในการกำจัดโรคใบด่างอย่างเพียงพอและพร้อมใช้งาน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 เนื่องจากเครื่องมือ/เครื่องจักร ได้แก่ รถชุด เครื่องบดสับ และแรงงานในการทำลายมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในพื้นที่ระบาดรุนแรง (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
1. จำนวนหน่วยงานที่ดำเนินการของโครงการ	จำนวนหน่วยงานที่ดำเนินการของโครงการไม่น้อยกว่า 2 หน่วยงาน	มากกว่า 2 หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงมหาดไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น
2. การจัดตั้งคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ และระดับตำบล	มีการจัดตั้ง	มีการจัดตั้ง
3. จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96 ของงบที่ได้รับจัดสรร	ร้อยละ 55.08
4. ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่างบประมาณมีความเพียงพอ	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 35
5. ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่างบประมาณที่ได้รับทันเวลา	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 0
6. ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีเพียงพอและพร้อมปฏิบัติงานโครงการ	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 21.74
7. เนื้อหา/หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้	จำนวน 5 หัวข้อ	5 หัวข้อ
8. ร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าเครื่องมือ/วิธีการที่ใช้ในการกำจัดโรคใบด่างมีเพียงพอและพร้อมใช้งาน	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 44.44

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2 กิจกรรม (Activities)

1) การสร้างการรับรู้และชี้แจงโครงการ

การประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อให้ทราบความเป็นมา วิธีดำเนินการ และรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันประชาสัมพันธ์โครงการผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ชุมนิทรรศการ ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น รวมทั้งผ่านทางบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น ทำให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการจากหลายช่องทาง โดยช่องทางที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ผ่านสื่อบุคคล ร้อยละ 83.35 เช่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) และเพื่อนบ้าน/ญาติ และรับทราบข้อมูลโครงการผ่านทางสื่ออื่น ๆ ร้อยละ 16.65 ได้แก่ โทรทัศน์ ในรูปแบบของสื่อบุคคล ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ ชุมนิทรรศการ หนังสือพิมพ์ และสื่อช่องทางอื่น ๆ เช่น Application Facebook Youtube Line Website เป็นต้น (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ช่องทางการรับรู้ /รับทราบโครงการของเกษตรกร

ช่องทางการรับรู้	ร้อยละ
1. บุคคล	83.35
- เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ	78.19
- ผู้นำท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	80.69
- เพื่อนบ้าน / ญาติ	24.71
2. สื่ออื่น ๆ	16.65
- โทรทัศน์ / TV	13.90
- หนังสือพิมพ์ เช่น บทความข่าว บทความวิชาการ	1.16
- แผ่นพับ	4.83
- ป้ายประชาสัมพันธ์	9.07
- ชุมนิทรรศการ	0.97
- อื่นๆ ได้แก่ Facebook Youtube Line	6.76
รวม	100

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ: เกษตรกรรับทราบโครงการมากกว่า 1 ช่องทาง

2) การสำรวจและชี้เป้าพื้นที่ระบาด

คณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล ได้สำรวจตรวจสอบพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในตำบล ตามวิธีของกรมวิชาการเกษตร และวินิจฉัยโรคจากอาการที่พบ และรายงานผลการสำรวจให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ พิจารณออนุมัติการทำลายต่อไป

3) การกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบ

คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ ได้ดำเนินการตามคู่มือโครงการในกระบวนการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบ ตามขั้นตอนดังนี้

กรณีทำลายต้นที่เป็นโรคแล้ว โดยใช้งบประมาณโครงการฯ

- 1) คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ ได้นำรายชื่อเกษตรกรที่ผ่านการประชุม/ติดประกาศ เข้าร่วมประชุม พิจารณานุมัติการทำลาย เมื่อคณะทำงานฯ ระดับอำเภอ พิจารณานุมัติทำลาย
- 2) คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ รายงานผลการอนุมัติการทำลาย ที่คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ ลงลายมือชื่อรับรองผลอนุมัติการทำลายโรคใบด่างมันสำปะหลังเรียบร้อยแล้ว ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อโอนจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดตามรายชื่อเกษตรกรต่อไป
- 3) กรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวมตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่ผ่านการอนุมัติจากคณะทำงานฯ ระดับอำเภอ และดำเนินการเสนอของบประมาณจากสำนักงบประมาณและโอนจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดตามรายชื่อเกษตรกรต่อไป
- 4) สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดจ้างผู้ทำลายตามระเบียบของทางราชการ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการทำลาย
- 5) คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้รายงานผลการทำลาย ให้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด พิจารณานุมัติเงินชดเชยรายได้ และรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

กรณีทำลายต้นที่เป็นโรคแล้ว โดยไม่ใช้งบประมาณโครงการฯ

คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้จัดพิมพ์ข้อมูลเกษตรกรตามแบบรายงานผลอนุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้เกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง ไปประชุม/ติดประกาศที่ว่าการอำเภอ ที่ทำงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นเวลา 3 วัน เพื่อการยืนยันหรือคัดค้านข้อมูลในประกาศดังกล่าว จากนั้นได้จัดส่งข้อมูลให้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด พิจารณานุมัติเงินชดเชยรายได้

4) การชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง

คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด ได้ดำเนินการตามคู่มือโครงการในกระบวนการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง ตามขั้นตอนดังนี้

- 1) คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด นำรายชื่อเกษตรกรที่ผ่านการประชุม/ติดประกาศ ทั้งกรณีทำลายต้นที่เป็นโรคแล้วในโครงการฯ และกรณีทำลายต้นที่เป็นโรคแล้วโดยไม่ใช้งบประมาณโครงการฯ เข้าประชุมและได้พิจารณานุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระเบียบของทางราชการ
- 2) คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลการอนุมัติ ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ตามแบบรายงานอนุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้เกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด ลงลายมือชื่อรับรองผลอนุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้เรียบร้อยแล้ว ประกอบการเสนอขออนุมัติงบประมาณชดเชยรายได้

5) การออกมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้าท่อนพันธุ์จากต่างประเทศและการขนย้ายท่อนพันธุ์ในประเทศ

นับตั้งแต่ได้รับรายงานการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศกัมพูชา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประสานงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด โดยขอให้ประสานงานกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด ด้านศุลกากร ด้านตรวจพืช คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรระดับจังหวัด และคณะกรรมการทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ เผื่อระวังตรวจสอบปราบปรามการลักลอบนำเข้าท่อนพันธุ์และส่วนใดส่วนหนึ่งของมันสำปะหลังในช่องทางแนวชายแดนตามอำนาจหน้าที่และกฎหมาย โดยเน้นพื้นที่เป้าหมายเป็นจังหวัดตามแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง 12 จังหวัด คือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระแก้ว จันทบุรี ตราด เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอำนาจเจริญ และได้ให้กรมวิชาการเกษตรเพิ่มความเข้มงวดการตรวจสอบการนำเข้ามันสำปะหลังที่ด่านตรวจพืชบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยทำการเปิดตรวจสอบทุกใบคำขอนำเข้า เพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าท่อนพันธุ์และเหง้าที่มีเชื้อไวรัสของโรคใบด่างมันสำปะหลัง

สำหรับการขนย้ายท่อนพันธุ์ภายในประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ ในการควบคุมการขนย้ายท่อนพันธุ์มันสำปะหลังภายในประเทศผ่านกลไกคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ โดยได้ออกประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 53 พ.ศ.2562 เรื่อง การกำหนดสินค้าและบริการควบคุม ลงวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2562 กำหนดให้ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าควบคุม ประกอบกับคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ 3/2562 เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2562 มอบหมายให้คณะกรรมการส่วนจังหวัด ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พิจารณาออกประกาศกำหนดมาตรการให้ต้องมีการขออนุญาตขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ เข้ามาหรือออกจากพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค เพื่อเป็นการป้องกันหรือหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังไม่ให้กระจายไปพื้นที่อื่นต่อไป

คณะกรรมการส่วนจังหวัดว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กจร.) ได้ออกประกาศเรื่อง การควบคุมการขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง โดยกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ มันสำปะหลังอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกัน เข้ามาหรือออกจากเขตท้องที่ที่กำหนด เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาต โดยหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาต การอนุญาต แบบหนังสืออนุญาต และวิธีการขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าสำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำหนด ซึ่งได้กำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่ประสงค์จะขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังเข้ามาหรือออกจากท้องที่ที่กำหนดเป็นผู้ขออนุญาต จะต้องแนบเอกสารหลักฐานแสดงแหล่งที่มา การซื้อขาย การได้มาหรือการนำเข้ามา ในราชอาณาจักร ซึ่งต้นพันธุ์และท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง โดยประธาน กจร. หรือพาณิชย์จังหวัด พิจารณาออกหนังสืออนุญาตการขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง โดยคำนึงถึงความถูกต้องในการได้มา

และความจำเป็นในการขนย้าย เมื่อได้ออกหนังสืออนุญาตการขนย้ายแล้ว ให้ประสานแจ้งสำนักงานพาณิชย์จังหวัดซึ่งเป็นท้องที่ปลายทางการขนย้ายเพื่อตรวจสอบการขนย้าย เพื่อให้เกิดการป้องกันและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับพื้นที่

ผลการประเมินกิจกรรม ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ตัวชี้วัด โดยพบว่า หน่วยงานมีการสร้างการรับรู้/ชี้แจง และประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่าง ๆ มากกว่า 2 สื่อ คณะทำงานฯ ระดับตำบล ได้สำรวจพื้นที่ระบาดในพื้นที่รับผิดชอบ คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ มีการพิจารณาอนุมัติการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด มีการพิจารณาการชดเชยรายได้ให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ออกมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้าท่อนพันธุ์จากต่างประเทศและการขนย้ายท่อนพันธุ์ภายในประเทศ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินกิจกรรมเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
1. การสร้างการรับรู้และชี้แจงโครงการ	มีการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ไม่น้อยกว่า 2 สื่อ	มากกว่า 2 สื่อ
2. การสำรวจตรวจสอบพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ระบาดของคณะทำงานฯ ระดับตำบล	มีการสำรวจ	มีการสำรวจ
3. การประชุมคณะทำงานฯ ระดับอำเภอ เพื่อพิจารณาอนุมัติการทำลาย	มีการพิจารณา	มีการพิจารณา
4. การชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง	มีการพิจารณา	มีการพิจารณา
5. การออกมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้าท่อนพันธุ์จากต่างประเทศ และการขนย้ายท่อนพันธุ์ในประเทศ	มีการออกมาตรการ	มีการออกมาตรการ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3 ผลได้/ผลผลิต (Outputs)

1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคใบด่าง และการรับรู้/รับทราบโครงการ

ความรู้ของเกษตรกรหลังเข้ารับการอบรม เรื่องการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่าหลังการอบรม เกษตรกรมีระดับความรู้รวมทุกหลักสูตรเพิ่มขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับมาก จากค่าคะแนนเฉลี่ย 2.16 เป็น 3.86 เนื่องจากโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ในประเทศไทย เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่ตระหนักถึงความรุนแรงของโรคและไม่เคยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง ทั้งการแพร่ระบาดของโรค พืชอาศัย แมลงพาหะ การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ที่ถูกต้อง และมาตรการการแก้ไขปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบระดับความรู้ ก่อน – หลังการอบรมตามโครงการ

หลักสูตร	ระดับความรู้ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1) รู้จักกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง การแพร่ระบาดของโรค พืชอาศัย และแมลงพาหะ							
- ก่อนการอบรม	48.29	18.11	29.98	2.41	1.21	1.90	น้อย
- หลังการอบรม	0.40	2.01	24.70	55.62	17.27	3.87	มาก
2) การสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวังการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง							
- ก่อนการอบรม	30.26	24.45	34.87	9.62	0.80	2.26	น้อย
- หลังการอบรม	0.00	1.20	26.45	50.10	22.24	3.93	มาก
3) การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังที่ถูกต้อง							
- ก่อนการอบรม	43.51	24.75	27.54	2.99	1.20	1.94	น้อย
- หลังการอบรม	0.20	1.80	24.85	54.11	19.04	3.90	มาก
4) การปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด							
- ก่อนการอบรม	29.49	23.84	34.14	10.51	2.02	2.32	น้อย
- หลังการอบรม	0.20	2.01	23.94	49.70	24.14	3.96	มาก
5) การปลูกพืชอินทแทนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระบาด							
- ก่อนการอบรม	17.13	36.83	35.76	8.57	1.71	2.41	น้อย
- หลังการอบรม	0.21	4.29	40.77	39.91	14.81	3.65	มาก
*เฉลี่ยก่อนการอบรม	33.96	25.46	32.41	6.79	1.38	2.16	น้อย
*เฉลี่ยหลังการอบรม	0.20	2.24	27.98	50.02	19.56	3.86	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการและการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิเข้าร่วมโครงการ พบว่า หลังการอบรมและชี้แจงโครงการ เกษตรกรมีระดับความรู้/ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด ช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดเตรียมเอกสารและเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินโครงการนี้ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 การรับรู้/รับทราบ ขั้นตอนและเอกสารการเข้าร่วมโครงการ

หลักสูตร	ระดับความรู้/ความเข้าใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1) ขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ	0.40	1.59	15.71	40.16	42.15	4.22	มากที่สุด
2) การเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิเข้าร่วมโครงการฯ	0.40	0.40	9.33	39.68	50.20	4.39	มากที่สุด

ที่มา : จากการสำรวจ

2) การกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างมันสำปะหลัง

จากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั่วประเทศ 9.29 ล้านไร่ มีพื้นที่ระบาดสะสม 32 จังหวัด จำนวน 447,814.75 ไร่ โดยได้ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ แล้ว ตามเงื่อนไขของโครงการฯ ด้วยวิธีฝังกลบ และราดสารกำจัดวัชพืช การใส่ถุงกระสอบและตากแดด/ หรือวิธีบดสับและตากแดดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ จำนวน 121,843 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.21 ของพื้นที่ระบาดทั้งหมด แบ่งเป็น พื้นที่ทำลายโดยใช้งบประมาณของโครงการฯ จำนวน 25,448.23 ไร่ และพื้นที่ทำลายโดยไม่ใช้งบประมาณของโครงการฯ จำนวน 96,394.78 ไร่ คงเหลือพื้นที่ระบาด จำนวน 325,971.75 ไร่ (ตารางที่ 4.7) สาเหตุที่เกษตรกรบางส่วนทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายการทำลายเอง เนื่องจากเกษตรกรตระหนักถึงความรุนแรงและความรวดเร็วในการแพร่ระบาดของโรค และไม่ต้องการให้แปลงของตนเองเป็นแหล่งแพร่ระบาดของโรคไปยังแปลงข้างเคียง รวมทั้งความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณการทำลาย ทำให้เกษตรกรบางส่วนตัดสินใจทำลายเองเพื่อนำที่ดินไปใช้ทำการเพาะปลูกให้ทันช่วงฤดูฝนต่อไป

หากพิจารณาพื้นที่ดำเนินโครงการฯ ระยะแรก ทั้ง 11 จังหวัด พบว่ามีพื้นที่ระบาดสะสมของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 435,381.75 ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นที่ระบาด ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562 จำนวน 45,400 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำลายของโครงการฯ ขณะนี้ ได้ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ แล้ว จำนวน 115,763.75 ไร่ ซึ่งมากกว่าพื้นที่ทำลายเป้าหมายของโครงการฯ จำนวน 70,363.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 154.99 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพื้นที่ระบาดได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากและมีพื้นที่ระบาดรอการทำลายอยู่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงต้องดำเนินการทำลายต่อไป เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคฯ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.7 พื้นที่ยีนต้น พื้นที่ระบาดสะสม และพื้นที่ทำลายของโรคใบด่างมันสำปะหลังทั่วประเทศ

จังหวัด	พื้นที่ยีนต้น	พื้นที่ระบาดสะสม	พื้นที่ทำลาย			พื้นที่คงเหลือ	
			ใช้งบประมาณโครงการ	ไม่ใช้งบประมาณโครงการ	รวมทั้งหมด		
กาญจนบุรี	505,227.59	1,004.50	-	353.00	353.00	651.50	
ฉะเชิงเทรา	84,161.40	6,530.50	589.00	1,224.00	1,813.00	4,717.50	
ชลบุรี	139,504.50	968.75	52.00	132.00	184.00	784.75	
พื้นที่ในโครงการ	นครราชสีมา	1,442,018.45	280,390.00	1,164.48	36,971.28	38,135.75	242,254.25
	บุรีรัมย์	428,755.63	33,957.00	350.50	7,309.50	7,660.00	26,297.00
ระยะแรก	ปราจีนบุรี	53,895.00	13,276.50	-	3,386	3,386	9,890.50
	ระยอง	30,236.50	694.50	-	261.25	261.25	433.25
11 จังหวัด	ศรีสะเกษ	118,211.66	6,562.75	-	6,415.25	6,415.25	147.50
	สระแก้ว	356,994.01	73,851.25	22,553.75	22,123.00	44,676.75	29,174.50
	สุรินทร์	164,395.00	15,395.00	514.75	11,661.25	12,176.00	3,219.00
	อุบลราชธานี	497,907.50	2,751.00	223.75	479.00	702.75	2,048.25
รวม พื้นที่ในโครงการระยะแรก	3,821,307.24	435,381.75	25,448.23	90,315.53	115,763.75	319,618.00	

ตารางที่ 4.7 พื้นที่ยี่นต้น พื้นที่ระบาศสสม และพื้นที่ทำล่ายของโรคใบด่างมันล่ำปะหลังท้้งประเทศ (ต่อ)

จังหวัด	พื้นที่ยี่นต้น	พื้นที่ ระบาศ สสม	พื้นที่ทำล่าย			พื้นที่ ระบาศ คงเหลือ
			ใช้	ไม่ใช้	รวม	
			งบประมาณ โครงการ	งบประมาณ โครงการ	ท้้งหมต	
กาฬสินธุ์	270,246.41	60.00		60.00	60.00	-
กำแพงเพชร	598,572.00	1,033.00		502.00	502.00	531.00
ขอนแก่น	336,012.31	480.75		480.75	480.75	-
จันทบุรี	13,467.90	81.50		81.50	81.50	-
ชัยนาท	71,567.00	319.00		269.00	269.00	50.00
ชัยภูมิ	701,894.81	351.00		3.00	3.00	348.00
เชิงรราย	30,019.75	4.00		4.00	4.00	-
เชียงใหม่	2,521.75	-		-	-	-
ตาก	138,994.36	-		-	-	-
นครนายก	180.00	-		-	-	-
นครพนม	13,267.50	-		-	-	-
นครสวรรค์	367,005.97	124.75		23.00	23.00	101.75
นราธิวาส	12.00	-		-	-	-
น่าน	49,386.61	-		-	-	-
บึงกาฬ	5,519.00	-		-	-	-
ประจวบคีรีขันธ์	680.50	-		-	-	-
พระนครศรีอยุธยา	7.00	-		-	-	-
พื้นที่นอก โครงการ ระยะแรก	พะเยา	30,608.00	-	-	-	-
	พิจิตร	13,955.75	-	-	-	-
	พิษณุโลก	165,371.05	47.00	-	-	47.00
	เพชรบุรี	11,206.50	-	-	-	-
	เพชรบูรณ์	246,468.31	115.50	-	-	115.50
	แพร่	44,243.00	6.00	-	-	6.00
	มหาสารคาม	170,334.01	17.25	5.25	5.25	12.00
	มุกดาหาร	133,087.80	711.00	222.00	222.00	489.00
	ยโสธร	101,330.25	16.00	-	-	16.00
	ร้อยเอ็ด	46,545.27	3.00	3.00	3.00	-
	ราชบุรี	81,993.94	-	-	-	-
	ลพบุรี	306,191.30	1,217.00	63.00	63.00	1,154.00
	ลำปาง	42,750.22	3,127.00	3,127.00	3,127.00	-
	ลำพูน	1,199.00	-	-	-	-
	เลย	262,130.88	-	-	-	-
	สกลนคร	148,882.06	-	-	-	-
	สระบุรี	81,763.00	264.00	105.50	105.50	158.50
	สิงห์บุรี	15.50	-	-	-	-

ตารางที่ 4.7 พื้นที่ยีนต้น พื้นที่ระบาดสะสม และพื้นที่ทำลายของโรคใบด่างมันสำปะหลังทั้งประเทศ (ต่อ)

จังหวัด	พื้นที่ยีนต้น	พื้นที่ ระบาด สะสม	พื้นที่ทำลาย			พื้นที่ ระบาด คงเหลือ	
			ใช้	ไม่ใช้	รวม		
			งบประมาณ โครงการ	งบประมาณ โครงการ	ทั้งหมด		
สุโขทัย	93,777.00	-	-	-	-		
สุพรรณบุรี	82,741.75	1,674.50	-	141.25	141.25	1,533.25	
พื้นที่นอก โครงการ	หนองคาย	14,627.81	-	-	-	-	
	หนองบัวลำภู	100,482.23	-	-	-	-	
ระยะแรก	อำนาจเจริญ	154,152.00	1,746.25	-	27.50	27.50	1,718.75
	อุดรธานี	300,629.55	-	-	-	-	
	อุดรดิตถ์	36,628.61	-	-	-	-	
	อุทัยธานี	207,316.25	1,034.50	-	961.50	961.50	73.00
รวม พื้นที่นอกโครงการระยะแรก	5,477,785.91	12,433.00	-	6,079.25	6,079.25	6,353.75	
รวมทั้งประเทศ	9,299,093.15	447,814.75	25,448.23	96,394.78	121,843.00	325,971.75	

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

หมายเหตุ: ข้อมูลพื้นที่ระบาดสะสม และพื้นที่ทำลาย ณ วันที่ 23 กันยายน 2563

ตารางที่ 4.8 พื้นที่ระบาดสะสม พื้นที่ทำลาย พื้นที่ทำลายเป้าหมาย ร้อยละเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายของพื้นที่ในโครงการระยะแรก 11 จังหวัด

พื้นที่ในโครงการ ระยะแรก 11 จังหวัด	พื้นที่ระบาดสะสม (ไร่)	พื้นที่ทำลาย	พื้นที่ทำลาย เป้าหมาย	ร้อยละ เมื่อเปรียบเทียบกับ เป้าหมาย
	435,381.75	115,763.75	45,400	154.99

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

หมายเหตุ: ข้อมูลพื้นที่ระบาดสะสม และพื้นที่ทำลาย ณ วันที่ 23 กันยายน 2563

3) การจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รายงานข้อมูลการจ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรในโครงการฯ ที่นำส่งให้ ธกส. ให้แก่เกษตรกร จำนวน 2,413 ราย พื้นที่ระบาดที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 24,691.57 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่เป้าหมายในการจ่ายเงินชดเชยรายได้ของโครงการฯ จำนวน 45,400 ไร่ พบว่า มีการจ่ายเงินชดเชยรายได้ คิดเป็นร้อยละ 54.39 ของพื้นที่เป้าหมาย เนื่องจากขั้นตอนในการอนุมัติเงินชดเชยรายได้มีความยุ่งยาก และใช้เวลาในการจัดเตรียมเอกสารมาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้เกษตรกร ประกอบกับความไม่ชัดเจนของการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกร

จังหวัด	การจ่ายเงินชดเชยรายได้	
	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนพื้นที่ไร่ที่รับการชดเชย (ไร่)
กาญจนบุรี	9	181.00
ฉะเชิงเทรา	34	426.00
ชลบุรี	2	28.00
นครราชสีมา	1,093	12,189.82
บุรีรัมย์	161	1,372.25
ปราจีนบุรี	2	3.00
สระแก้ว	899	9,547.25
สุรินทร์	195	809.50
อุบลราชธานี	18	134.75
รวม	2,413	24,691.57

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563

ผลการประเมินผลผลิต ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร เรื่อง การสำรวจ การป้องกันและกำจัดโรคฯ ที่ถูกต้อง และมาตรการแก้ไขปัญหาโรคฯ ในระดับมาก ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากโรคฯ รับทราบขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการและการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการฯ ในระดับมากที่สุด และพื้นที่การระบาดของโรคฯ ที่ได้รับการกำจัด ร้อยละ 154.99 เมื่อเทียบกับจำนวนพื้นที่เป้าหมาย

ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 1 ตัวชี้วัด คือ พื้นที่การระบาดของโรคฯ ที่เกษตรกรได้รับเงินชดเชยรายได้ ร้อยละ 54.39 เมื่อเทียบกับจำนวนพื้นที่เป้าหมาย เนื่องจากการอนุมัติเงินชดเชยรายได้มีหลายขั้นตอน และใช้เวลาในการจัดเตรียมเอกสารมาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้เกษตรกร ประกอบกับความไม่ชัดเจนของการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินผลผลิตเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
1. ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร เรื่อง การสำรวจ การป้องกันและกำจัดโรคฯ ที่ถูกต้อง และมาตรการแก้ไขปัญหาโรคฯ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	ระดับมาก
2. ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากโรคฯ รับทราบขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการและการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิเข้าร่วมโครงการฯ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	ระดับมากที่สุด
3. ร้อยละของพื้นที่การระบาดของโรคฯ ที่ได้รับการกำจัด เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ระบาด จำนวน 45,400 ไร่ ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562	ร้อยละ 100	ร้อยละ 154.99
4. ร้อยละของพื้นที่การระบาดของโรคฯ ที่เกษตรกรได้รับเงินชดเชยรายได้ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ระบาด จำนวน 45,400 ไร่ ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562	ร้อยละ 100	ร้อยละ 54.39

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)

1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

จากการที่โครงการได้อบรมเกษตรกรในเรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลังทั้ง 5 หัวข้อ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.71) ทั้งในเรื่องการรู้จักกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง การแพร่ระบาดของโรค พืชอาศัย และแมลงพาหะ การสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวัง การป้องกันและกำจัดโรคที่ถูกต้อง การปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด อย่างไรก็ตาม เกษตรกรได้นำความรู้ในหลักสูตรการปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระบาดในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.63) เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน จึงขาดแคลนแหล่งน้ำสำหรับการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น (ตารางที่ 4.11)

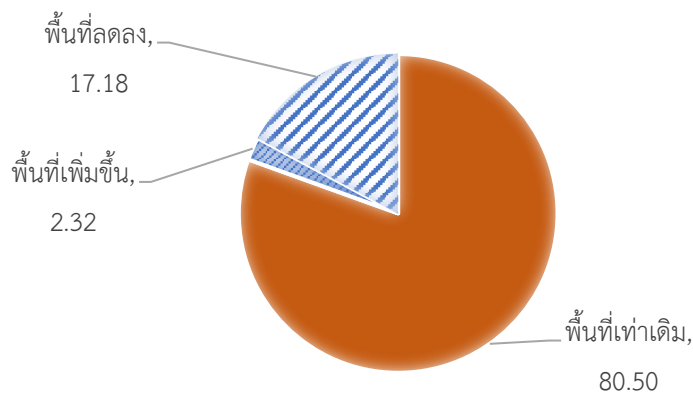
ตารางที่ 4.11 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

หลักสูตร	ระดับการนำไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. รู้จักกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง การแพร่ระบาดของโรค พืชอาศัย และแมลงพาหะ	0.00	1.21	23.54	53.72	21.53	3.96	มาก
2. การสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวัง การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง	0.20	1.40	21.20	50.80	26.40	4.02	มาก
3. การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังที่ถูกต้อง	0.00	1.20	20.80	50.20	27.80	4.05	มาก
4. การปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด	0.20	6.44	24.55	40.85	27.97	3.90	มาก
5. การปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระบาด	23.13	23.77	28.05	17.56	7.49	2.63	ปานกลาง
*เฉลี่ย	4.71	6.80	23.63	42.63	22.24	3.71	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

2) การตัดสินใจเพาะปลูกของเกษตรกร

การตัดสินใจทำการเกษตรของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง ภายหลังเข้าร่วมโครงการฯ และได้กำจัดและทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างเรียบร้อยแล้ว พบว่า เกษตรกรได้ดำเนินการปลูกมันสำปะหลังต่อ ร้อยละ 80.50 เนื่องจากไม่สามารถปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นได้ เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสมขาดแคลนแหล่งน้ำชลประทานสำหรับการเกษตร สำหรับเกษตรกรที่ลดการปลูกมันสำปะหลัง เนื่องจากต้องการเว้นการปลูกมันสำปะหลังเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคใบด่าง พื้นที่มีน้ำเพียงพอสำหรับการปลูกพืชอื่น และมีตลาดรองรับในพื้นที่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ถั่วลิสง เป็นต้น (ภาพที่ 4.5)



ภาพที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ที่มา : จากการสำรวจ

3) ด้านเศรษฐกิจ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ ได้ติดตามสถานการณ์โรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่า หากเกิดการระบาดของโรคดังกล่าวรุนแรงจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตมันสำปะหลัง โดยผลผลิตลดลงประมาณร้อยละ 80 - 100 (ข้อมูลกรมวิชาการเกษตร) ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยประมาณการมูลค่าความเสียหายจากสถานการณ์โรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าว ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ระบาด 32 จังหวัด พบว่า ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังเสียหาย (ร้อยละ 80) จำนวน 1,175,084 ตัน คาดว่ามีมูลค่าความเสียหาย 2,107 ล้านบาท และปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังเสียหาย (ร้อยละ 100) ปริมาณ 1,468,855 ตัน คาดว่ามีมูลค่าความเสียหาย 2,634 ล้านบาท (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจของโรคใบด่างมันสำปะหลัง

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ยีนต้น	พื้นที่ ทำลาย แล้ว	พื้นที่ ระบาด สะสม	ผลผลิตเสียหาย (ตัน)		มูลค่าความ เสียหาย (ล้านบาท)	
					ลดลง 80%	ลดลง 100%	ลดลง 80%	ลดลง 100%
					1	กาญจนบุรี	505,227.59	353.00
2	กาฬสินธุ์	270,246.41	60.00	60.00	154.94	193.68	0.29	0.37
3	กำแพงเพชร	598,572.00	502.00	1,033.00	2,674.23	3,342.79	5.54	6.92
4	ขอนแก่น	336,012.31	480.75	480.75	1,232.26	1,540.32	2.34	2.93
5	จันทบุรี	13,467.90	81.50	81.50	221.42	276.77	0.38	0.48
6	ฉะเชิงเทรา	84,161.40	1,813.00	6,530.50	19,016.82	23,771.02	34.99	43.74
7	ชลบุรี	139,504.50	184.00	968.75	3,102.33	3,877.91	5.46	6.83
8	ชัยนาท	71,567.00	269.00	319.00	716.35	895.43	1.30	1.63
9	ชัยภูมิ	701,894.81	3.00	351.00	913.44	1,141.80	1.89	2.36
10	เชียงราย	30,019.75	4.00	4.00	9.27	11.59	0.02	0.02
11	นครราชสีมา	1,442,018.45	38,135.75	280,390.00	725,425.01	906,781.26	1,284.00	1,605.00
12	นครสวรรค์	367,005.97	23.00	124.75	291.22	364.02	0.59	0.74
13	บุรีรัมย์	428,755.63	7,660.00	33,957.00	101,979.66	127,474.58	184.58	230.73
14	ปราจีนบุรี	53,895.00	3,386.00	13,276.50	34,136.54	42,670.67	62.47	78.09
15	พิษณุโลก	165,371.05	-	47.00	116.18	145.23	0.23	0.29
16	เพชรบูรณ์	246,468.31	-	115.50	288.75	360.94	0.58	0.73
17	แพร่	44,243.00	-	6.00	14.37	17.96	0.03	0.03
18	มหาสารคาม	170,334.01	5.25	17.25	41.30	51.63	0.08	0.10
19	มุกดาหาร	133,087.80	222.00	711.00	1,763.28	2,204.10	3.26	4.08
20	ยโสธร	101,330.25	-	16.00	43.07	53.84	0.08	0.10
21	ร้อยเอ็ด	46,545.27	3.00	3.00	7.40	9.26	0.01	0.02
22	ระยอง	30,236.50	261.25	694.50	2,449.08	3,061.36	4.33	5.42

ตารางที่ 4.12 มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจของโรคใบด่างมันสำปะหลัง (ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ยืนต้น	พื้นที่ ทำลาย แล้ว	พื้นที่ ระบาด สะสม	ผลผลิตเสียหาย (ตัน)		มูลค่าความ เสียหาย (ล้านบาท)	
					ลดลง	ลดลง	ลดลง	ลดลง
					80%	100%	80%	100%
23	ลพบุรี	306,191.30	63.00	1,217.00	3,102.86	3,878.58	5.49	6.87
24	ลำปาง	42,750.22	3,127.00	3,127.00	7,852.52	9,815.65	15.16	18.94
25	ศรีสะเกษ	118,211.66	6,415.25	6,562.75	17,136.65	21,420.82	30.16	37.70
26	สระแก้ว	356,994.01	44,676.75	73,851.25	184,923.53	231,154.41	334.71	418.39
27	สระบุรี	81,763.00	105.50	264.00	612.90	766.13	1.24	1.55
28	สุพรรณบุรี	82,741.75	141.25	1,674.50	4,068.37	5,085.46	7.81	9.76
29	สุรินทร์	164,395.00	12,176.00	15,395.00	45,359.83	56,699.79	87.09	108.86
30	อำนาจเจริญ	154,152.00	27.50	1,746.25	4,572.38	5,715.48	8.46	10.57
31	อุทัยธานี	207,316.25	961.50	1,034.50	2,571.35	3,214.19	4.91	6.14
32	อุบลราชธานี	497,907.50	702.75	2,751.00	7,643.38	9,554.22	14.68	18.34
รวม		7,992,387.60	121,843.00	447,814.75	1,175,084	1,468,855	2,107	2,634

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2563 คำนวณโดย ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ

ผลการประเมินผลลัพธ์ ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2 ตัวชี้วัด โดยเกษตรกรสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคใบด่างไปปฏิบัติได้ในระดับมาก และเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่างตัดสินใจเพาะปลูกมันสำปะหลังต่อ ภายหลังจากโครงการฯ ได้กำจัดโรคใบด่างเรียบร้อยแล้ว ร้อยละ 82.82 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ระดับร้อยละ 80 อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดในด้านมูลค่าความเสียหายของผลผลิตมันสำปะหลัง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้นกว่าก่อนมีโครงการ เนื่องจากพื้นที่ระบาดของโรคฯ เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
1. ระดับการนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคใบด่างไปปฏิบัติ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	ระดับมาก
2. ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่างตัดสินใจเพาะปลูกมันสำปะหลังต่อ ภายหลังจากโครงการกำจัดโรคใบด่างเรียบร้อยแล้ว	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 82.82

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมินผล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
3. มูลค่าความเสียหายของผลผลิต มันสำปะหลัง	ลดลงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 เมื่อเปรียบเทียบกับ ก่อนมีโครงการ	ปริมาณผลผลิต มันสำปะหลังเสียหาย 1,175,084 - 1,468,855 ตัน และมูลค่าความเสียหาย 2,107 - 2,634 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนมีโครงการ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.5 ความคิดเห็น/ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในภาพรวมโครงการ พบว่า เกษตรกรพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศ โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในกระบวนการของการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้โครงการในระดับมากที่สุด (คะแนน 4.57) สำหรับการอบรมและชี้แจงโครงการ เกษตรกรพึงพอใจต่อเอกสารที่แจกให้ในระดับมาก (คะแนน 4.10) ระยะเวลาการอบรม ความเหมาะสมของเนื้อหา และความเหมาะสมของสถานที่ในระดับมากที่สุด (คะแนน 4.41-4.52) ความสะดวกและรวดเร็วของขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ ในระดับมากที่สุด (คะแนน 4.32) การติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ ในระดับมากที่สุด (คะแนน 4.38) และความรวดเร็วในการทำลายหรือกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ ในระดับมาก (คะแนน 3.84) อย่างไรก็ตาม เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อเรื่องความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกร ในระดับน้อย (คะแนน 2.31) เนื่องจากโครงการมีความล่าช้าในกระบวนการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจต่อโครงการ

ความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. การประชาสัมพันธ์และการสร้าง การรับรู้โครงการ	0.00	0.39	7.86	26.52	65.23	4.57	มากที่สุด
2. การอบรมและชี้แจงโครงการ							
2.1 ระยะเวลาการอบรม	0.40	1.20	8.76	36.25	53.39	4.41	มากที่สุด
2.2 ความเหมาะสมของเนื้อหา	0.00	0.20	6.79	37.92	55.09	4.48	มากที่สุด
2.3 เอกสารที่แจกผู้เข้าร่วมอบรม	1.06	4.88	21.02	28.87	44.16	4.10	มาก
2.4 ความเหมาะสมของสถานที่	0.00	0.40	6.40	33.80	59.40	4.52	มากที่สุด

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจต่อโครงการ (ต่อ)

ความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
3. ขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการ ใบต่างๆ สะดวก รวดเร็ว	0.40	1.39	11.95	38.45	47.81	4.32	มากที่สุด
4. การติดต่อประสานงานหรือ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ในการกำจัด ต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ	0.00	1.58	10.50	36.44	51.49	4.38	มากที่สุด
5. ความรวดเร็วในการทำลาย/ กำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ	3.57	7.14	26.39	27.58	35.32	3.84	มาก
6. ความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ที่ได้รับผลกระทบจากโรคฯ	30.88	26.29	28.09	9.96	4.78	2.31	น้อย
7. ความพึงพอใจต่อโครงการ	0.20	1.76	16.24	43.64	38.16	4.18	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

ผลการประเมินด้านความพึงพอใจ ผ่านเกณฑ์การประเมิน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้โครงการ การอบรมและชี้แจงโครงการ ขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการใบต่างๆ สะดวก รวดเร็ว การติดต่อประสานงานหรืออำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่าง ๆ ความรวดเร็วในการทำลาย/กำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่างๆ และความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพียง 1 ตัวชี้วัด คือ ความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบต่าง ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับน้อย เนื่องจากโครงการมีความล่าช้าในกระบวนการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ผลการประเมินความพึงพอใจเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
1. การประชาสัมพันธ์และการสร้างการ รับรู้โครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด
2. การอบรมและชี้แจงโครงการ		
2.1 ระยะเวลาการอบรม	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด
2.2 ความเหมาะสมของเนื้อหา	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด
2.3 เอกสารที่แจกผู้เข้าร่วมอบรม	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มาก

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลการประเมิน
2.4 ความเหมาะสมของสถานที่	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการใบต่างๆ สะดวก รวดเร็ว	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด
4. การติดต่อประสานงานหรืออำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ในการกำจัด ต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่างๆ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด
5. ความรวดเร็วในการทำลาย/กำจัดต้น มันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่างๆ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มาก
6. ความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ ได้รับผลกระทบจากโรคใบต่าง	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	น้อย
7. ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มี ต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสำเร็จด้านผลได้ (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของโครงการ ประเมินผลการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในโครงการ และวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง การประเมินผลครั้งนี้เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) โดยใช้แบบจำลองเชิงตรรกะ (Logic Model) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 504 ราย ในพื้นที่ 8 จังหวัด และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรผู้ปฏิบัติงานโครงการฯ จำนวน 27 ราย สรุปสาระสำคัญของการประเมินผล ได้ดังนี้

5.1.1 ผลที่ได้จากการประเมินผล

1) พื้นที่การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 447,814.75 ไร่ จากพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังรวมทั้งประเทศ 9,299,093.15 ไร่ โดยได้ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ จำนวน 121,843 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.21 ของพื้นที่ระบาดทั้งหมด คงเหลือพื้นที่ระบาด จำนวน 325,971.75 ไร่ และได้จ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรในโครงการฯ จำนวน 2,413 ราย พื้นที่ระบาดที่ได้รับการชดเชย จำนวน 24,691.57 ไร่ เป็นเงิน 74,074,716 บาท ทั้งนี้ คาดว่าปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังเสียหาย จำนวน 1,175,084 - 1,468,855 ตัน หรือมีมูลค่าความเสียหาย 2,107 - 2,634 ล้านบาท ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาพื้นที่ดำเนินโครงการฯ ระยะแรก ทั้ง 11 จังหวัด พบว่ามีพื้นที่ระบาดสะสมของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 435,381.75 ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นที่ระบาด ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562 จำนวน 45,400 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำลายของโครงการฯ ขณะนี้ได้ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ แล้ว จำนวน 115,763.75 ไร่ ซึ่งมากกว่าพื้นที่ทำลายเป้าหมายของโครงการ จำนวน 70,363.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 154.99

2) โครงการฯ ได้เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 129,042,882 บาท แบ่งเป็น ค่าใช้จ่ายในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคฯ จำนวน 54,968,166 บาท และค่าใช้จ่ายในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกร 74,074,716 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 55.08 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร จำนวน 234,264,000 บาท

3) การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการในระดับพื้นที่ คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน และคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด ได้แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ และคณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล เพื่อเป็นกลไกในขับเคลื่อนโครงการ

4) มาตรการทางกฎหมาย คณะกรรมการส่วนจังหวัดว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กจร.) ได้ออกประกาศเรื่อง การควบคุมการขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง โดยกำหนดห้ามมิให้บุคคลใด ขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกัน เข้ามาหรือออกจาก เขตท้องที่ที่กำหนด เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาต โดยหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาต การอนุญาต แบบหนังสืออนุญาต และวิธีการขนย้ายต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าสำนักงาน พาณิชยจังหวัดกำหนด เพื่อให้เกิดการป้องกันและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับ พื้นที่

5) การรับรู้/รับทราบโครงการของเกษตรกร เกษตรกรได้รับรู้และรับทราบรายละเอียด และวิธีการดำเนินงานโครงการจากหลายช่องทาง โดยช่องทางที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ผ่านสื่อ บุคคล ร้อยละ 83.35 เช่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น เพื่อนบ้าน เป็นต้น และรับทราบข้อมูล โครงการผ่านทางสื่ออื่น ๆ ร้อยละ 16.65 เช่น โทรทัศน์ ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ ชุมนิทรรศการ หนังสือพิมพ์ และ Application Facebook Line เป็นต้น

6) ความรู้หลังการอบรม หลังการอบรมเกษตรกรมีระดับความรู้รวมทุกหลักสูตรเพิ่มขึ้น จากระดับน้อยเป็นระดับมาก เนื่องจากโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ในประเทศไทย เกษตรกรจึงไม่เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง ทั้งการแพร่ระบาดของโรค พิษอาศัย แมลงพาหะ การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังที่ถูกต้อง และมาตรการการแก้ไขปัญหา โรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน

7) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระดับ มาก ทั้งในเรื่องการรู้จักกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง การแพร่ระบาดของโรค พิษอาศัย และแมลงพาหะ การสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวัง การป้องกันและกำจัดโรคที่ถูกต้อง การปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด อย่างไรก็ตาม เกษตรกรได้นำความรู้ในหลักสูตรการปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระบาด ในระดับปานกลาง เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน จึงขาดแคลน แหล่งน้ำสำหรับการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น

8) ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวม ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและอุตสาหกรรม มันสำปะหลังของประเทศ โดยการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานในการเข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรมีความพึงพอใจ ต่อเรื่องความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบด่าง ในระดับน้อย เนื่องจากโครงการมีความล่าช้าในกระบวนการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร

5.1.2 การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ

1) โครงการไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้านการตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างฯ โดยการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค เนื่องจากพื้นที่ระบาดของโรคใบด่างฯ เพิ่มขึ้นมากกว่าตอนเริ่มดำเนินโครงการ โดยพื้นที่การระบาดสะสมของโรคใบด่างฯ จำนวน 447,814.75 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับตอนเริ่มดำเนินโครงการ จำนวน 45,400 ไร่ และยังคงมีพื้นที่ระบาดรอกการทำลายอยู่ จำนวน 325,971.75 ไร่

2) โครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้านสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร มีความตระหนักในเรื่องโรคใบด่างฯ และแนวทางการป้องกันกำจัด โดยเกษตรกรมีความรู้/เข้าใจ เรื่องโรคใบด่างฯ เพิ่มขึ้นหลังเข้ารับการอบรมจากโครงการ จากระดับน้อย (คะแนน 2.16) เป็นระดับมาก (คะแนน 3.86) และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก (คะแนน 3.75) ในการสำรวจ/ตรวจสอบแปลง การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างที่ถูกต้อง และการปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด

5.1.3 ข้อค้นพบจากการประเมินผล

กิจกรรมการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบพาหะนำโรค

1) การทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคตามวิธีการของกรมวิชาการเกษตร (การบดสับ/การฝังกลบ/การใส่ถุงดำ) ใช้งบประมาณค่อนข้างสูง อีกทั้งในพื้นที่ระบาดหนัก มีเครื่องจักรที่รถขาด เครื่องบดสับ และแรงงานในการทำลายไม่เพียงพอ ประกอบกับในแปลงมันสำปะหลังที่ห่างไกล จะมีค่าใช้จ่ายในการทำลายสูงในการขนย้ายรถขาด ซึ่งคิดตามอัตราค่าจ้างของผู้รับเหมา

2) การอนุมัติงบประมาณค่าทำลายและการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ที่มีความล่าช้า ทำให้กระบวนการทำลายแปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างฯ ล่าช้า ส่งผลให้แปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคเป็นแหล่งการระบาดของโรคใบด่างฯ ไปยังแปลงข้างเคียงและแปลงอื่น ๆ ด้วยแมลงหิวข้าวยาสูบได้โดยง่าย รวมทั้งเกษตรกรบางส่วนตัดสินใจทำลายและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายการทำลายด้วยตนเอง เพื่อนำที่ดินไปใช้ทำการเพาะปลูกให้ทันช่วงฤดูฝน

3) ความไม่พร้อมเพรียงและไม่เป็นเอกภาพในการป้องกันการระบาดของโรค ได้แก่ การทำลายแปลงการพักแปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคพร้อมกันทั้งพื้นที่เพื่อตัดวงจรชีวิตของแมลงหิวข้าวยาสูบ ทำให้แมลงหิวข้าวยาสูบอาศัยอยู่ในแปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรค เป็นแหล่งเพาะโรคและแพร่ระบาดไปสู่แปลงอื่นได้

4) ความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ที่ต้องไปสำรวจ ตรวจสอบการทำลายและจัดเตรียมเอกสารประกอบการขออนุมัติการทำลายและชดเชยรายได้ โดยเฉพาะพื้นที่ระบาดรุนแรง

กิจกรรมการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบ

1) ขั้นตอนในการอนุมัติเงินชดเชยรายได้ การจัดสรร การโอนมีความยุ่งยากและใช้เวลาในการจัดเตรียมเอกสารมาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้เกษตรกร

2) ความไม่ชัดเจนในการจ่ายเงินค่าชดเชยรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระดับที่ไม่เอื้ออำนวยในพื้นที่ทำกินที่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงมีเกษตรกรหลายรายในกลุ่มนี้ ไม่เข้าร่วมโครงการ ทำให้พื้นที่เหล่านี้เป็นแหล่งแพร่ระบาดของโรคต่อไป

การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ท่อนพันธุ์สะอาดและการปลูกพืชอื่นทดแทน

1) การขาดแคลนท่อนพันธุ์สะอาด หลังจากการเว้นช่วงระยะเวลาการปลูกมันสำปะหลัง เพื่อป้องกันการระบาดของโรค และถ้าหากมีท่อนพันธุ์จำหน่าย ราคาท่อนพันธุ์จะสูงมาก

2) การขาดแคลนแหล่งน้ำและเงินทุนยังเป็นข้อจำกัดในการปรับเปลี่ยนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระดับไปปลูกพืชอื่นทดแทน

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลสำหรับการพัฒนาโครงการ

5.2.1 สร้างการรับรู้ให้เกษตรกรตระหนักถึงการดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังการระบาด รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เกษตรกรเข้าถึงง่าย เช่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน เป็นต้น

5.2.2 สร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนให้ช่วยเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโรคฯ โดยเฉพาะในพื้นที่ระดับหนัก เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินงาน ทั้งการสำรวจ ตรวจสอบ และยืนยันพื้นที่ระบาด การกำจัดทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค การชดเชยรายได้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโรครวมถึงการควบคุมและการขนย้ายท่อนพันธุ์จากพื้นที่ระบาดไปยังพื้นที่อื่น

5.2.3 ด้านระบบการบันทึกข้อมูล คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด คณะทำงานฯ ในระดับอำเภอและตำบล ไม่สามารถบันทึกข้อมูลผลการสำรวจ ผลการอนุมัติการทำลาย และผลการอนุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้ ในระบบรายงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังได้ (<http://cmd.doae.go.th>) เนื่องจากระบบการบันทึกข้อมูลไม่สามารถเข้าใช้งานได้ จึงต้องบริหารจัดการข้อมูลด้วยเอกสาร ส่งผลให้เกิดความล่าช้าทั้งในการจัดทำเอกสารและการรายงานผล ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาระบบสารสนเทศดังกล่าว ให้ใช้งานได้และมีความเสถียร และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในการจัดการข้อมูลเกษตรกรในพื้นที่ระดับที่เข้าร่วมโครงการ

5.2.4 ด้านการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค

1) ควรกำหนดพื้นที่โครงการให้ครอบคลุมพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั้งประเทศ เนื่องจากการแพร่ระบาดสามารถกระจายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องเร่งเข้าควบคุม ตั้งแต่เริ่มลุกลามไปพื้นที่ข้างเคียง เพื่อไม่ให้พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้นเป็นวงกว้าง วางแผนการทำลายในพื้นที่ระบาดให้ครอบคลุมทุกแปลงระดับอำเภอพร้อมกัน โดยใช้ประกาศระเบียบในเชิงขอความร่วมมือจากเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ เพื่อควบคุม/การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2) ควรกำหนดวิธีการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคในพื้นที่ระบาดหนักโดยเฉพาะ เพื่อให้สามารถตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ และมีความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำลาย รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการพักแปลงปลูกมันสำปะหลัง หรือเปลี่ยนแปลงไปปลูกพืชอื่นทดแทน ซึ่งจะช่วยตัดวงจรการระบาดซ้ำของโรคใบด่างจากท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคและแมลงหิวข้าวยาสูบ

3) กำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ในการกำจัดต้นมันสำปะหลัง และการจ่ายเงินชดเชย โดยมีกรอบระยะเวลาของขั้นตอนการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณให้กระชับ รัดกุม และรวดเร็ว

5.2.5 ควรสนับสนุนและจัดหาท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดหรือใช้พันธุ์ต้านทานโรค ให้แก่เกษตรกรที่ได้ทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค และประสงค์ที่จะปลูกมันสำปะหลังต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาโรคระบาดฯ อีกครั้ง

บรรณานุกรม

- กระทรวงพาณิชย์. (2547). *ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคไข้หวัดนก*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.moc.go.th/index.php/moc-about/2015-10-19-03-39-24/2015-10-19-04-25-36/item/pfo001.html>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ตุลาคม 2563)
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *รายงานข้อมูลพื้นที่ระบาดสะสมและพื้นที่ทำลายของโรคใบด่างมันสำปะหลัง และการจ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.ppsf.doae.go.th> (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ตุลาคม 2563)
- กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *รายงานสถานการณ์ศัตรูพืชไร่*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.ppsf.doae.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2019/10/2562_10_23_SUMCrop_pest.pdf. (วันที่สืบค้นข้อมูล 9 พฤศจิกายน 2562)
- มารยาท โยทองยศ และ ปราณีย์ สวัสดิศรทรัพย์. (2554). *การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย*. ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการ
- วันวิสา ศิริวรรณ และคณะ. (2561). *รายงานสถานการณ์การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม และประเทศไทย*.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). *เทคนิคการประเมินผลโครงการ*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *การประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2555*. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *คู่มือการประเมินผล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ
- สุนันท์ คงล้อม. (2556). *การวิเคราะห์ผลกระทบข้าวจากอุทกภัย ปี 2554 ต่ออุตสาหกรรมแปรรูปข้าว*. เอกสารประกอบการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เสกพงษ์ จิรมนัสนาคร. (2541). *ความเชื่อมโยงผลการผลิต การจ้างงานและรายได้ระหว่างภาค : ศึกษาโดยใช้แบบจำลองปัจจัยการผลิต ผลผลิตระหว่างภาค*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศรียาพร ธนนันต์. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา ปีเพาะปลูก 2554/55*. เอกสารประกอบการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- อัทธ์ พิศาลวานิช. (2549). *องค์ความรู้รายได้ประชาชาติของไทย*. กรุงเทพมหานคร.

W.K. Kellogg Foundation. (2004). *Logic Model Development Guide*. Michigan, MI : W.K. Kellogg Foundation

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

คำสั่ง



คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง

ที่ ๓ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง โครงการประกันรายได้ และมาตรการบริหารจัดการมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๒/๖๓ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค การใช้จ่ายเงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย ตลอดจนการตรวจสอบว่ามีการทำลายจริง โดยให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ และในส่วนภูมิภาคให้ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด ในจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังมอบหมาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ประกอบกับมติคณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

- | | |
|--|--------------------------|
| ๑. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ | ประธานคณะกรรมการ |
| ๒. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร | อนุกรรมการ |
| ๓. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร | อนุกรรมการ |
| ๔. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร | อนุกรรมการ |
| ๕. อธิบดีกรมการค้าภายใน | อนุกรรมการ |
| ๖. ผู้แทนกระทรวงการคลัง | อนุกรรมการ |
| ๗. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย | อนุกรรมการ |
| ๘. ผู้แทนสำนักงบประมาณ | อนุกรรมการ |
| ๙. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร | อนุกรรมการ
อนุกรรมการ |
| ๑๐. ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ | อนุกรรมการ |
| ๑๑. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ | อนุกรรมการ |
| ๑๒. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ | อนุกรรมการ |
| ๑๓. ผู้แทนสมาคมชาวไร่มันสำปะหลังแห่งประเทศไทย | อนุกรรมการ |

/๑๔. ผู้จัดการ...

๑๔. ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๑๖. ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยโรคพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลาย การใช้จ่ายเงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย และวิธีการตรวจสอบการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่าง
 - วางแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลังทราบ
 - กำหนดมาตรการอื่น เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
 - แต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายเจ้าหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม
 - ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒



(นายจรินทร์ ลิขณวิศิษฐ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

ประธานกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง



คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง
ที่ ๕ /๒๕๖๒
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด

ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง โครงการประกันรายได้และมาตรการบริหารจัดการมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๒/๖๓ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค การใช้เงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย ตลอดจนการตรวจสอบว่ามีการทำลายจริง โดยให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ และในส่วนภูมิภาคให้ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังระดับจังหวัด ในจังหวัดที่มีมันสำปะหลัง เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังมอบหมาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ประกอบกับมติคณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

- | | |
|---|---------------------|
| ๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด | ประธานคณะกรรมการ |
| ๒. ปลัดจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๓. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๔. ผู้แทนหน่วยงานกรมวิชาการเกษตรที่รับผิดชอบในพื้นที่ | อนุกรรมการ |
| ๕. พาณิชย์จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๖. ท้องถิ่นจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๗. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๘. ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ในจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๙. ผู้อำนวยการสำนักงานธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๐. ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๑. เกษตรจังหวัด | อนุกรรมการ |
| กรมส่งเสริมการเกษตร | และเลขานุการ |
| ๑๒. หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช | อนุกรรมการ |
| สำนักงานเกษตรจังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตร | และผู้ช่วยเลขานุการ |

/อำนาจ...

อำนาจหน้าที่

๑. ควบคุม กำกับ ตรวจสอบการทำลายต้นมันสำปะหลัง และการจ่ายเงินชดเชยในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังกำหนด
๒. วางแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังทราบ
๓. ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับมาตรการแก้ไข ปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังและแนวทางการดำเนินโครงการในพื้นที่
๔. พิจารณาอุทธรณ์ ขอร้องเรียน ร้องคัดค้านของเกษตรกรในโครงการ ฯ โดยให้ถือมติของคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัดเป็นที่สิ้นสุด
๕. กำหนดมาตรการอื่นใด เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่
๖. แต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
๗. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒



(นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

ประธานกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง



ยกย่องคำสั่งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด

ที่ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ

และคณะกรรมการสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง โครงการประกันรายได้ และมาตรการบริหารจัดการมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๒/๖๓ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค การใช้จ่ายเงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย ตลอดจนการตรวจสอบว่าการทำลายจริง โดยให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ และในส่วนภูมิภาคให้ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด ในจังหวัดที่มีมันสำปะหลัง เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง มอบหมาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว อาศัยอำนาจตามข้อ ๖ ของคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ และคณะกรรมการสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ

๑.๑ องค์ประกอบ

๑.๑.๑ นายอำเภอ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ ท้องถิ่นอำเภอ	คณะกรรมการ
๑.๑.๓ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอ	คณะกรรมการ
๑.๑.๔ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร	คณะกรรมการ
๑.๑.๕ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	คณะกรรมการ
๑.๑.๖ คณะทำงานอื่น (นายอำเภอเห็นสมควร)	คณะกรรมการ
๑.๑.๗ เกษตรอำเภอ	คณะกรรมการ
	และเลขานุการ
๑.๑.๘ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชอำเภอ	คณะกรรมการ
	และผู้ช่วยเลขานุการ

/๑.๒ อำนาจ...

๑.๒ อำนวยการหน้าที่

๑.๒.๑ พิจารณาผลการตรวจสอบพื้นที่ของคณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการ ป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

๑.๒.๒ อนุมัติการทำลายตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลาย และตรวจสอบการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่าง ตามที่คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังกำหนด

๑.๒.๓ บันทึกผลการอนุมัติเข้าระบบโครงการป้องกันกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

๑.๒.๔ รายงานผลการดำเนินการให้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัดทราบ

๑.๒.๕ เฝ้าระวังและตรวจสอบก่อนพันธุ์ก่อนการเคลื่อนย้ายก่อนพันธุ์ออกจากพื้นที่ระบาด

๑.๒.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. คณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

๒.๑ องค์ประกอบ

๒.๑.๑ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอหรือผู้ที่นายอำเภอมอบหมาย หัวหน้าคณะทำงาน

๒.๑.๒ ผู้นำชุมชน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) คณะทำงาน

๒.๑.๓ บุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นตามที่เห็นสมควร คณะทำงาน

๒.๑.๔ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล คณะทำงาน

และเลขานุการ

๒.๒ อำนวยการหน้าที่

๒.๒.๑ สำรวจตรวจสอบพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ในตำบล และวินิจฉัยโรคจากอาการที่พบ หากแสดงอาการไม่ชัดเจนไม่สามารถยืนยันยืนยันความเป็นโรคได้ ให้เก็บตัวอย่าง ส่งตรวจวินิจฉัยยืนยันยืนยันความเป็นโรคโดยทันที

๒.๒.๒ รายงานผลการตรวจสอบและวินิจฉัย พร้อมวิธีการและรูปแบบการทำลาย ให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ พิจารณาอนุมัติโดยเร็ว

๒.๒.๓ กำกับดูแลการดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างมันสำปะหลัง และแมลงหิวขาวยาสูปพาหะนำโรค และรายงานให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอทราบ

๒.๒.๔ เฝ้าระวังและตรวจสอบก่อนพันธุ์ก่อนการเคลื่อนย้ายก่อนพันธุ์ออกจากพื้นที่ระบาดหากพบการเคลื่อนย้ายแจ้งคณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอทราบทันที

๒.๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓



คำสั่งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด

ที่ ๒๕๖๓ / ๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ และคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง โครงการประกันรายได้และมาตรการบริหารจัดการมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๒/๖๓ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค การใช้เงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย ตลอดจนการตรวจสอบว่าการทำลายจริง โดยให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ และในส่วนภูมิภาคให้ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด ในจังหวัดที่มีมันสำปะหลัง เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง มอบหมาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว อาศัยอำนาจตามข้อ ๖ ของคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ และคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ

๑.๑ องค์ประกอบ

๑.๑.๑ นายอำเภอ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ ท้องถิ่นอำเภอ	คณะกรรมการ
๑.๑.๓ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอ	คณะกรรมการ
๑.๑.๔ ผู้แทนศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครราชสีมา/ ผู้แทนศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรโนนสูง	คณะกรรมการ
๑.๑.๕ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	คณะกรรมการ
๑.๑.๖ เกษตรอำเภอ	คณะกรรมการ และเลขานุการ
๑.๑.๗ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชอำเภอ	คณะกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ อำนาจหน้าที่

๑.๒.๑ พิจารณาผลการตรวจสอบพื้นที่ของคณะกรรมการสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

/ ๑.๒.๒ อนุมัติการทำลาย ...

๑.๒.๒ อนุมัติการทำลายตามเกณฑ์ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลาย และตรวจสอบการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่าง ตามที่คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่าง มันสำปะหลังกำหนด

๑.๒.๓ บันทึกผลการอนุมัติเข้าระบบโครงการป้องกันกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

๑.๒.๔ รายงานผลการดำเนินการให้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่าง มันสำปะหลังระดับจังหวัดทราบ

๑.๒.๕ เฝ้าระวังและตรวจสอบก่อนพันธุ์ก่อนการเคลื่อนย้ายก่อนพันธุ์ออกจากพื้นที่ระบาด

๑.๒.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. คณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

๒.๑ องค์ประกอบ

๒.๑.๑ ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบตำบล หัวหน้าคณะทำงาน

๒.๑.๒ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คณะทำงาน

๒.๑.๓ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล คณะทำงาน

๒.๑.๔ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) คณะทำงาน

๒.๑.๕ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล คณะทำงานและเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่

๒.๒.๑ ตรวจสอบพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่ระบาดของโรคใบด่าง มันสำปะหลังในตำบล และวินิจฉัยโรคจากอาการที่พบ หากแสดงอาการไม่ชัดเจน ไม่สามารถยืนยัน ความเป็นโรคได้ ให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจวินิจฉัยยืนยันความเป็นโรคโดยทันที

๒.๒.๒ รายงานผลการตรวจสอบและวินิจฉัย พร้อมวิธีการและรูปแบบการทำลาย ให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ พิจารณาอนุมัติโดยเร็ว

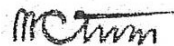
๒.๒.๓ กำกับดูแลการดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่าง มันสำปะหลังและแมลงหีขาววายสาเหตุพาหะนำโรค และรายงานให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่าง มันสำปะหลัง ระดับอำเภอทราบ

๒.๒.๔ เฝ้าระวังและตรวจสอบก่อนพันธุ์ก่อนการเคลื่อนย้ายก่อนพันธุ์ออกจากพื้นที่ ระบาดหากพบการเคลื่อนย้ายแจ้งคณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ ทราบทันที

๒.๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓



(นายวีเชียร จันทรโณทัย)

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

ประธานคณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด



คำสั่งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด
ที่ ๒๔๔/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ
และคณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง โครงการประกันรายได้และมาตรการบริหารจัดการมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๒/๖๓ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หน้าที่เป้าหมาย วิธีการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค การใช้เงิน วิธีการจ่ายเงินชดเชย ตลอดจนการตรวจสอบว่ามีการทำลายจริง โดยให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ และในส่วนภูมิภาคให้ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด ในจังหวัดที่มีมันสำปะหลัง เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังมอบหมาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว อาศัยอำนาจตามข้อ ๖ ของคณะกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด จึงแต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ และคณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ

๑.๑ องค์ประกอบ

๑.๑.๑ นายอำเภอ	ประธานคณะทำงาน
๑.๑.๒ ท้องถิ่นอำเภอ	คณะทำงาน
๑.๑.๓ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอ	คณะทำงาน
๑.๑.๔ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร	คณะทำงาน
๑.๑.๕ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	คณะทำงาน
๑.๑.๖ ประธานอาสาสมัครเกษตรระดับอำเภอ (อกษ.อ.)	คณะทำงาน
๑.๑.๗ เกษตรอำเภอ	คณะทำงาน และเลขานุการ
๑.๑.๘ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชอำเภอ	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

/๑.๒ อำนาจ...

๑.๒ อำนาจหน้าที่

๑.๒.๑ พิจารณาผลการตรวจสอบพื้นที่ของคณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

๑.๒.๒ อนุมัติการทำลายตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข พื้นที่เป้าหมาย วิธีการทำลาย และตรวจสอบการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่าง ตามที่คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังกำหนด

๑.๒.๓ บันทึกผลการอนุมัติเข้าระบบโครงการป้องกันกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

๑.๒.๔ รายงานผลการดำเนินการให้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัดทราบ

๑.๒.๕ เผ่าระวังและตรวจสอบก่อนพันธุ์ก่อนการเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ออกจากพื้นที่ระบาด

๑.๒.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. คณะทำงานสำรวจและติดตามการดำเนินโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับตำบล

๒.๑ องค์ประกอบ

๒.๑.๑ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอหรือผู้แทนนายอำเภอมอบหมาย หัวหน้าคณะทำงาน

๒.๑.๒ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คณะทำงาน

๒.๑.๓ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร คณะทำงาน

๒.๑.๔ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) คณะทำงาน

๒.๑.๕ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล คณะทำงาน

และเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่

๒.๒.๑ สำรวจตรวจสอบพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในตำบล และวินิจฉัยโรคจากอาการที่พบ หากแสดงอาการไม่ชัดเจนไม่สามารถยืนยันยืนยันความเป็นโรคได้ ให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจวินิจฉัยยืนยันความเป็นโรคโดยทันที

๒.๒.๒ รายงานผลการตรวจสอบและวินิจฉัย พร้อมวิธีการและรูปแบบการทำลายให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอ พิจารณาอนุมัติโดยเร็ว

๒.๒.๓ กำกับดูแลการดำเนินการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างมันสำปะหลัง และแมลงหริ่งขาวยาสูบพาหะนำโรค และรายงานให้คณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอทราบ

๒.๒.๔ เผ่าระวังและตรวจสอบก่อนพันธุ์ก่อนการเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ออกจากพื้นที่ระบาดหากพบการเคลื่อนย้ายแจ้งคณะทำงานบริหารจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับอำเภอทราบทันที

๒.๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑/กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายสุฤกษ์ วิฑูรย์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
ประธานคณะอนุกรรมการบริหารจัดการ

โรคใบด่างมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด (นางสาวสุพรรณษา สุขเทศ์)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

รักษาราชการแทนเกษตรจังหวัดอุบล

วิฑูรย์

(นายเอียรชัย พุทธิรงค์)

ภาคผนวกที่ 2
แบบสอบถาม



แบบสัมภาษณ์เกษตรกร
โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

โดยศูนย์ประเมินผล สศก. ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วันที่เก็บข้อมูล ว/ด/ป...../...../2563

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อ สกุล

1.2 เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน

1.3 อายุ (ปี)

1.4 เพศ หญิง = 0, ชาย = 1

1.5 ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน
ตำบล อำเภอ
จังหวัด รหัสจังหวัด
โทร

รหัส	จังหวัด	รหัส	จังหวัด	รหัส	จังหวัด	รหัส	จังหวัด
010	เชียงราย	180	เลย	470	นครนายก	560	สมุทรสาคร
020	พะเยา	190	หนองบัวลำภู	480	ปราจีนบุรี	570	นครปฐม
030	ลำปาง	200	อุดรธานี	490	ฉะเชิงเทรา	580	กาญจนบุรี
040	ลำพูน	210	หนองคาย	500	สระแก้ว	590	ราชบุรี
050	เชียงใหม่	220	สกลนคร	510	จันทบุรี	600	สมุทรสงคราม
060	แม่ฮ่องสอน	230	นครพนม	520	ตราด	610	เพชรบุรี
070	ตาก	770	บึงกาฬ	530	ระยอง	620	ประจวบคีรีขันธ์
090	สุโขทัย	310	มหาสารคาม	540	ชลบุรี	630	ชุมพร
100	แพร่	320	ร้อยเอ็ด	550	สมุทรปราการ	640	ระนอง
110	น่าน	330	กาฬสินธุ์	370	สระบุรี	650	สุราษฎร์ธานี
120	อุดรดิษฐ์	340	ขอนแก่น	380	ลพบุรี	660	พังงา
130	พิษณุโลก	290	สุรินทร์	390	สิงห์บุรี	670	ภูเก็ต
080	กำแพงเพชร	300	บุรีรัมย์	400	ชัยนาท	680	กระบี่
140	พิจิตร	350	ชัยภูมิ	410	สุพรรณบุรี	700	นครศรีธรรมราช
150	นครสวรรค์	360	นครราชสีมา	420	อ่างทอง	690	ตรัง
160	อุทัยธานี	240	มุกดาหาร	430	พระนครศรีอยุธยา	710	พัทลุง
170	เพชรบูรณ์	250	ยโสธร	440	นนทบุรี	720	สงขลา
		260	อำนาจเจริญ	450	กรุงเทพมหานคร	730	สตูล
		270	อุบลราชธานี	460	ปทุมธานี	740	ปัตตานี
		280	ศรีสะเกษ			750	ยะลา
						760	นราธิวาส

1.6	ระดับการศึกษาสูงสุด (รหัส)		ไม่สำเร็จการศึกษา = 0, ประถมต้น = 4, ประถมปลาย = 6, มัธยมต้น = 9, มัธยมปลาย/ปวช. = 12, ปวส. = 14, ปริญญาตรี = 16, ปริญญาโท = 18, ปริญญาเอก = 22
-----	----------------------------	--	---

1.7	อาชีพหลัก(รหัส)		<p>ในภาคเกษตร: เกษตรกร = 1, รับจ้างเกษตร = 2</p> <p>นอกภาคเกษตร: รับจ้างนอกภาคเกษตร = 3, ทำงานประจำ = 4, ธุรกิจส่วนตัว = 5</p> <p>ไม่มีงานทำ: เรียนหนังสือ = 6, ว่างาน/แม่บ้าน = 7, คนชรา/ผู้พิการ = 8</p>
-----	-----------------	--	---

1.8	ประสบการณ์ทำการเกษตร (ปี)	
-----	---------------------------	--

1.9	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
	จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)	จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (คน)	

1.10	ที่ดินในการถือครอง				
	รายการ	ของตนเอง (ไร่)	เช่า (ไร่)	ทำฟรี (ไร่)	การใช้ประโยชน์ที่ดิน(รหัส)
	ในภาคเกษตร				
	นอกภาคเกษตร				
รหัสการใช้ประโยชน์ที่ดิน					
<p>ที่ดินเกษตรใช้ประโยชน์ทางพืช: ที่นา = 1, ที่พืชไร่ = 2, ที่สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น = 3, ที่สวนผัก/สมุนไพร = 4, ที่ไม้ดอก/ไม้ประดับ = 5</p> <p>ที่ดินเกษตรใช้ประโยชน์ทางปศุสัตว์: ที่เลี้ยงสัตว์เป็นโรงเรือน/โรงเลี้ยง/คอกสัตว์ = 6, ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ = 7</p> <p>ที่ดินเกษตรใช้ประโยชน์ทางประมง: ที่เพาะเลี้ยงประมง = 8</p> <p>ที่ดินทางการเกษตรใช้ประโยชน์หลายอย่างและแบ่งแยกไม่ได้: ฟาร์มผสม/เกษตรผสมผสาน = 9</p> <p>ที่ดินอื่นๆ: ที่ปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัย = 10, ที่กร้างว่างเปล่า = 11, ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ = 12, ป่าถือครอง = 13</p>					

1.11	การชลประทาน(รหัส)		ในเขตชลประทาน = 1, นอกเขตชลประทาน = 0
------	-------------------	--	---------------------------------------

1.12	แหล่งน้ำที่ใช้(รหัส)		<p>น้ำฝน = 1, ชลประทาน = 2, สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ = 3, บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง = 4, โครงการเอกชน/ราชการ สูบจากแหล่งธรรมชาติ = 5, กลุ่ม/สถาบัน สูบจากแหล่งธรรมชาติ = 6, ซื้อจากผู้ให้บริการ/ประปา = 7</p>
------	----------------------	--	--

1.13	การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ (ให้ตอบทุกข้อ)				มีส่วนร่วม = 1, ไม่มีส่วนร่วม = 0
	1) ศพก.	3) การบริหารจัดการน้ำ	5) Zoning by Agri-Map	7) มาตรฐานสินค้าเกษตร GAP/ เกษตรอินทรีย์	
	2) แปลงใหญ่	4) แผนการผลิตข้าวครบวงจร	6) ธนาคารสินค้าเกษตร	8) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	

ส่วนที่ 2 พื้นที่มันสำปะหลังที่เข้าร่วมโครงการ

2.1 พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของท่านได้รับการสำรวจหรือขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน.....ไร่

ประเภท	โหนด (ไร่)	นส3/ นส3ก. (ไร่)	สปก. (ไร่)	ไม่มีเอกสารสิทธิ (ไร่)	อื่น ๆ ระบุ (ไร่)	รวม (ไร่)
ที่ดินปลูกมันฯ ของตนเอง						
ที่ดินเช่า						
ที่ดินใช้ประโยชน์ฟรี						
อื่น ๆ ระบุ.....						

2.2 ในพื้นที่ข้อ 2.1 ให้เปรียบเทียบจำนวนพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังไม่มีการระบาดและพื้นที่มันสำปะหลังที่เกิดการระบาดของโรคใบด่าง

แปลงที่	จำนวนพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง ปี 62/63				
	ไม่มีการระบาด		มีการระบาด		
	เดือน/ปี การเพาะปลูกมันฯ	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	เดือน/ปี การเพาะปลูกมันฯ	เดือน/ปี พบการระบาดของโรคใบด่าง	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
1					
2					
3					
4.					
5.					

ส่วนที่ 3 สร้างการรับรู้และชี้แจงโครงการให้กับเกษตรกร

3.1 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสาร/รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการใบด่างฯ นี้ ผ่านช่องทางต่างๆ หรือไม่

- 1) ได้รับ (ต้องตอบข้อ 3.2) 2) ไม่ได้รับ

3.2 ท่านทราบว่ามีการดำเนินงานโครงการฯ จากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เกษตรและสหกรณ์จังหวัด
- 2) ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต./ผู้นำท้องถิ่น
- 3) เพื่อนบ้าน/ญาติ
- 4) สื่อโทรทัศน์ เช่น สกู๊ปข่าว บทสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง
- 5) สื่อหนังสือพิมพ์ เช่น บทความข่าว บทความวิชาการ
- 6) แผ่นพับ
- 7) ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ
- 8) ชุมนิทรรศการ
- 9) อื่นๆ

3.3 ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างฯ หรือไม่

- 1) ได้เข้าร่วม 2) ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....

3.4 ท่านได้เข้ารับการชี้แจงและอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง และมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับใด

เนื้อหา/หลักสูตร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. รู้จักกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง การแพร่ระบาดของโรค พืชอาศัย และแมลงพาหะ <input type="checkbox"/> ได้เข้ารับการอบรม <input type="checkbox"/> ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....					
- ระดับความรู้เกี่ยวกับวิธีการดังกล่าว <input type="checkbox"/> ก่อนการอบรม <input type="checkbox"/> หลังการอบรม					
- ระดับการนำไปใช้ประโยชน์					
- ความเหมาะสมของเนื้อหา					
2. การสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวังการระบาดของโรคใบด่าง มันสำปะหลัง <input type="checkbox"/> ได้เข้ารับการอบรม <input type="checkbox"/> ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....					
- ระดับความรู้เกี่ยวกับวิธีการดังกล่าว <input type="checkbox"/> ก่อนการอบรม <input type="checkbox"/> หลังการอบรม					
- ระดับการนำไปใช้ประโยชน์					
- ความเหมาะสมของเนื้อหา					
3. การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังที่ถูกต้อง <input type="checkbox"/> ได้เข้ารับการอบรม <input type="checkbox"/> ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....					
- ระดับความรู้เกี่ยวกับวิธีการดังกล่าว <input type="checkbox"/> ก่อนการอบรม <input type="checkbox"/> หลังการอบรม					
- ระดับการนำไปใช้ประโยชน์					
- ความเหมาะสมของเนื้อหา					
4. การปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์สะอาด <input type="checkbox"/> ได้เข้ารับการอบรม <input type="checkbox"/> ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....					
- ระดับความรู้เกี่ยวกับวิธีการดังกล่าว <input type="checkbox"/> ก่อนการอบรม <input type="checkbox"/> หลังการอบรม					
- ระดับการนำไปใช้ประโยชน์					
- ความเหมาะสมของเนื้อหา					
5. การปลูกพืชอินททดแทนการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ระบาด <input type="checkbox"/> ได้เข้ารับการอบรม <input type="checkbox"/> ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....					

เนื้อหา/หลักสูตร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ระดับความรู้เกี่ยวกับวิธีการดังกล่าว					
<input type="checkbox"/> ก่อนการอบรม					
<input type="checkbox"/> หลังการอบรม					
- ระดับการนำไปใช้ประโยชน์					
- ความเหมาะสมของเนื้อหา					

หมายเหตุ : ผู้รับผิดชอบการถ่ายทอดความรู้คือ กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมวิชาการเกษตร

3.5 กรณีพบโรคใบต่างๆ ในแปลงของท่าน ท่านรับทราบขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ และการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่ และอยู่ในระดับใด

รายละเอียด/ขั้นตอน	การรับทราบ		ระดับความรู้/ความเข้าใจ				
	ทราบ	ไม่ทราบ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) ท่านรับทราบขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ							
- ระดับความรู้/ความเข้าใจ เรื่องขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ							
- ระดับความเหมาะสมของขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ							
2) ท่านรับทราบเกี่ยวกับการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการฯ							
- ระดับความรู้/ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการฯ							
- ระดับความเหมาะสมของการเตรียมหลักฐานประกอบการขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการฯ							

3.6 ท่านเห็นว่าการอบรมและชี้แจงการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร

1) เหมาะสม 2) ไม่เหมาะสม เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 4 การสำรวจแปลงเพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของ และการทำลายต้นมันฯ เมื่อมีการระบาด

4.1 การสำรวจแปลงและติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบต่างๆ ในแปลงเพาะปลูกของท่าน

1) ท่านสำรวจแปลงเพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบต่างๆ มันสำปะหลัง ในแปลงเพาะปลูกของท่าน หรือไม่

1) สำรวจ (ตอบ ข้อ 2)

2) ไม่สำรวจ เพราะ

2) ความถี่ในการสำรวจแปลงและติดตามสถานการณ์ฯ

1) ทุก 7 วัน 2) ทุก 14 วัน 3) ทุกเดือน 4) อื่น ๆ ระบุ

3) การสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ฯ มีวิธีการอย่างไร

- 1) เดินรอบแปลง 2) เดินทแยงมุมสุ่มตรวจ 10 จุด 3) มองดูจากที่สูง
 4) อื่น ๆ ระบุ

4.2 เมื่อพบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ท่านแจ้งหน่วยงานใด

- 1) ผู้นำชุมชน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) 2) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
 3) อื่น ๆ ระบุ

4.3 ในแปลงมันสำปะหลังที่มีการระบาด ท่านนำท่อนพันธุ์ปลูกมาจากแหล่งใด

- 1) ของตนเอง 2) ซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง 3) ซื้อจากต่างจังหวัด ระบุ.....
 4) อื่น ๆ ระบุ

4.4 ท่านทราบรายละเอียด/หลักเกณฑ์การทำลายต้นมันที่เป็นโรคฯ ดังต่อไปนี้หรือไม่ และเห็นว่ามีความเหมาะสมระดับใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือกในประเด็นดังต่อไปนี้ (โดย 5 = เหมาะสมมากที่สุด 4 = เหมาะสมมาก 3 = เหมาะสมปานกลาง
 2 = เหมาะสมน้อย 1 = เหมาะสมน้อยที่สุด)

รายละเอียด/หลักเกณฑ์การทำลาย	การรับทราบ		ระดับความเหมาะสม (ตอบทุกกรณี)				
	ทราบ	ไม่ทราบ	5	4	3	2	1
1) คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ นำรายชื่อเกษตรกร ประชาคม/ติดประกาศ 3 วัน เพื่อตรวจสอบข้อมูล							
2) คณะทำงานฯ ระดับอำเภอ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ บันทึกผลการอนุมัติในระบบและรายงานผลการอนุมัติการ ทำลาย ส่งให้ กรมส่งเสริมการเกษตร							
3) สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดจ้างผู้ทำลายตาม ระเบียบของทางราชการ							
4) คณะทำงานฯ ระดับตำบล ตรวจสอบการทำลาย							

4.5 เมื่อพบการระบาดของโรคใบด่างฯ ในแปลงของท่าน ท่านยอมรับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันกำจัดโรคใบด่าง และยินยอมให้ “ทำลาย
 ต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค” หรือไม่

- 1) ยอมรับและยินยอมให้ทำลาย เพราะ
- 2) ไม่ยอมรับและยินยอมให้ทำลาย เพราะ

หากเกษตรกรไม่ยินยอมให้ทำลายต้นมันฯ ให้กรมวิชาการเกษตรดำเนินการบังคับใช้มาตรการกฎหมาย พรบ.กักพืช พ.ศ.2507

4.6 แปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างฯ ได้ทำลายแล้วหรือไม่

- ทำลายเมื่อ วันที่ เดือน ปี
- ยังไม่ได้ทำลาย

4.7 พื้นที่ทำลายต้นมันฯ ที่เป็นโรคใบด่างในแปลงของท่าน มีกี่ไร่

- 1) พื้นที่ทำลาย มีเอกสารสิทธิ ไร่
- 2) พื้นที่ทำลาย ไม่มีเอกสารสิทธิ ไร่

4.8 อายุเฉลี่ยของต้นมันฯ ที่ทำลาย เดือน

4.9 ทำลายต้นมันฯ สำหรับที่เป็นโรค ด้วยวิธีอะไร และใครเป็นผู้ทำลาย

- 1) วิธีฝังกลบและราดสารกำจัดวัชพืช 2) วิธีใส่ถุง/กระสอบและตากแดดต้นมันฯ
- 3) วิธีบดสับและตากแดดต้นมันฯ

4.10 มีการพ่นสารฆ่าแมลง เพื่อกำจัดแมลงห้ำหิวบนต้นมันฯ ในแปลงที่พบอาการใบด่าง ตามหลักวิชาการหรือไม่

- 1) มี 2) ไม่มี

4.11 ใครเป็นผู้ทำลายต้นมันฯ

- 1) เกษตรกรทำลายเอง 2) กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตรจัดจ้างผู้ทำลาย
- 3) สมาคมมันสำปะหลังฯ 4) อื่นๆ.....

4.12 ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำลายมันสำปะหลัง

- 1) งบประมาณโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างฯ (ผ่านเกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ)
- 2) งบประมาณจังหวัดฯ 3) สมาคมมันสำปะหลัง 4) เกษตรกร (เกษตรกรออกค่าใช้จ่ายเอง)
- 5) อื่นๆ

4.13 ในกรณีที่ท่านใช้เงินตนเอง เพื่อทำลายต้นมันฯ ที่เป็นโรคใบด่าง เนื่องจาก

- 1) ควบคุมพื้นที่ระบาดไม่ให้เพิ่มขึ้น
- 2) อื่นๆ ระบุ

ส่วนที่ 5 ผลกระทบต่อการตัดสินใจในการเพาะปลูกของเกษตรกร หลังการเกิดโรคใบด่างฯ

5.1 หลังจากประสบปัญหาโรคใบด่างฯ ท่านมีความคิดจะเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกมันฯ หรือไม่ อย่างไร

- 1) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เท่าเดิม เนื่องจาก.....
- 2) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เพิ่มขึ้น ไร่ เนื่องจาก.....
- 3) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ลดลง ไร่ โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชชนิดอื่น

ระบุพืชที่ปรับเปลี่ยน

- 1.พืช จำนวน ไร่ เนื่องจาก
- 2.พืช จำนวน ไร่ เนื่องจาก
- 3.พืช จำนวน ไร่ เนื่องจาก
- 4.พืช จำนวน ไร่ เนื่องจาก

- 4) ปล่อยให้ร้าง และหันไปประกอบอาชีพอื่น ระบุอาชีพที่เปลี่ยน.....

5.2 หลังจากกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่างๆ แล้ว ท่านจะใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งใด

- 1) ของตนเอง 2) ซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง 3) ซื้อจากต่างจังหวัด ระบุ.....
- 4) หน่วยงานราชการ 5) อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ 6 การชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคใบต่างๆ

6.1 ท่านได้รับเงินชดเชยรายได้จากการทำลายแปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบต่างๆ เมื่อไร

ได้รับเงินชดเชยเมื่อ

ครั้งที่ 1 วันที่ เดือน ปี

ครั้งที่ 2 วันที่ เดือน ปี

ยังไม่ได้รับเงินชดเชย

6.2 จำนวนพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับการชดเชยรายได้ ไร่

ที่ดินของตนเองไร่ เช่าไร่

6.3 ท่านทราบรายละเอียด/เงื่อนไขของการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรดังต่อไปนี้หรือไม่ และเห็นว่ามีความเหมาะสมระดับใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือกในประเด็นดังต่อไปนี้ (โดย 5 = เหมาะสมมากที่สุด 4 = เหมาะสมมาก 3 = เหมาะสมปานกลาง 2 = เหมาะสมน้อย 1 = เหมาะสมน้อยที่สุด)

รายละเอียด/เงื่อนไขของโครงการ	การรับทราบ		ระดับความเหมาะสม (ตอบทุกกรณี)				
	ทราบ	ไม่ทราบ	5	4	3	2	1
1) คุณสมบัติของเกษตรกรที่สามารถสมัครเข้าร่วมโครงการ							
1.1) เป็นเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) กับกรมส่งเสริมการเกษตร							
1.2) เป็นแปลงมันสำปะหลังที่ปลูกตั้งแต่ฤดูปลูกปี 2562/63 เป็นต้นไป							
1.3) เป็นแปลงมันฯ ที่มีเอกสารสิทธิตามกฎหมาย							
2) หลักเกณฑ์การจ่ายเงินชดเชยรายได้							
2.1) เป็นเกษตรกรผู้มีรายชื่อผ่านการอนุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้ฯ จากคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด							
2.2) อัตราค่าชดเชย ไร่ละ 3,000 บาท							
2.3) กรณีได้รับค่าชดเชยรายได้ฯ จากโครงการฯ บางส่วนแล้ว หากพบการระบาดและมีการทำลายเพิ่มเติมในแปลงเดิม จะมีสิทธิ์ได้รับค่าชดเชยรวมกันไม่เกินพื้นที่ปลูกในแปลงนั้น							

รายละเอียด/เงื่อนไขของโครงการ	การรับทราบ		ระดับความเหมาะสม (ตอบทุกกรณี)				
	ทราบ	ไม่ทราบ	5	4	3	2	1
2.4) เป็นแปลงที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากกระทรวงพาณิชย์ หรือต้องไม่เข้าซ้อนกับโครงการอื่นของภาครัฐที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน							
2.5) จ่ายค่าชดเชยโดยโอนเข้าบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ที่เป็นบัญชีเคลื่อนไหว ณ ช่วงเวลาจ่ายเงิน							

6.4 เงินชดเชยที่ได้รับ มีความเหมาะสมและเพียงพอ หรือไม่ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

1) มีความเหมาะสมและเพียงพอ เนื่องจาก.....

.....

2) ไม่มีความเหมาะสมและเพียงพอ เนื่องจาก.....

.....

.....

6.5 ร้อยละการนำเงินชดเชยรายได้ที่ได้รับ (ตอบได้หลายคำตอบ และรวมทุกรายการให้ได้ 100%)

- 1) ชำระหนี้ในภาคการเกษตร.....% 2) ชำระหนี้นอกภาคการเกษตร %
- 3) อุปโภค บริโภคในครัวเรือน% 4) ทุนการศึกษาบุตร %
- 5) ลงทุนในการปลูกมันสำปะหลังครั้งถัดไป.....% 6) เก็บออม%
- 7) อื่น ๆ ระบุ จำนวน%

ส่วนที่ 7 ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของท่านต่อการดำเนินงานของโครงการ (กรุณาทำเครื่องหมาย✓ในช่องที่เลือก)

5 = พึงพอใจมากที่สุด , 4 = พึงพอใจมาก , 3 = พึงพอใจปานกลาง , 2 = ไม่พึงพอใจ, 1 = ไม่พึงพอใจอย่างมาก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ข้อคิดเห็น
	5	4	3	2	1	
1) การประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้โครงการ						
2) การอบรมและชี้แจงโครงการ						
2.1) ระยะเวลาการอบรม						
2.2) ความเหมาะสมของเนื้อหา						
2.3) เอกสารที่แจกผู้เข้าร่วมอบรม						
2.4) ความเหมาะสมของสถานที่						
3) ขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการไปต่างๆ สะดวก รวดเร็ว						
4) การติดต่อประสานงานหรืออำนวยความสะดวกต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคไปต่างๆ						
5) ความรวดเร็วในการทำลาย/กำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคไปต่างๆ						
6) ความรวดเร็วในการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับผลกระทบจากโรคไปต่างๆ						
7) ความพึงพอใจต่อโครงการ						



แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

โดย ศูนย์ประเมินผล สศก

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วันที่เก็บข้อมูล ว/ด/ป/...../2563

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล นาย/นาง/น.ส. สกุล.....
ตำแหน่ง โทร.
- 1.2 สังกัดหน่วยงาน..... จังหวัด.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

- 2.1 ระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่
- จำนวนของการกำจัดพื้นที่การระบาดของโรคใบด่างฯไร่ คิดเป็นร้อยละ..... ของพื้นที่ระบาดทั้งหมดไร่ จำนวนเกษตรกรราย
- จำนวนเกษตรกรที่มีสิทธิได้รับเงินชดเชยได้รับการชดเชยรายได้..... ราย จากเกษตรกรที่มีสิทธิได้รับเงินชดเชยทั้งหมด.....ราย จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการชดเชยไร่

2.2 ท่านเห็นว่างบประมาณที่ได้รับ มีความเพียงพอสำหรับการดำเนินโครงการฯ

- 1) มีความเพียงพอ 2) ไม่มีความเพียงพอ เนื่องจาก.....

2.3 ท่านเห็นว่างบประมาณที่ได้รับ ทันเวลาสำหรับการดำเนินโครงการฯ

- 1) ทันเวลา 2) ไม่ทันเวลา เนื่องจาก.....

2.4 ท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ มีเพียงพอและพร้อมปฏิบัติงานโครงการฯ (ทั้งการสำรวจพื้นที่ระบาด, การทำลาย, การจ่ายเงินชดเชย เป็นต้น)

- 1) มีเพียงพอและพร้อมปฏิบัติงาน 2) ไม่เพียงพอและพร้อมปฏิบัติงาน เนื่องจาก.....

กลไกการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาในพื้นที่ เช่น (การดำเนินการเป็นอย่างไร/ มีปัญหาอุปสรรค)

การประชาสัมพันธ์

2.5 การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการ/เตรียมหลักฐานขอรับสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

- เนื้อหา/หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เรื่อง การสำรวจ การป้องกันและกำจัดโรค มาตรการแก้ปัญหาผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อใดบ้าง

- 1) เจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เกษตรและสหกรณ์จังหวัด
- 2) ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต./ผู้นำท้องถิ่น
- 3) สื่อโทรทัศน์ เช่น สกู๊ปข่าว บทสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง
- 4) สื่อหนังสือพิมพ์ เช่น บทความข่าว บทความวิชาการ
- 5) แผ่นพับ
- 6) ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ ป้าย
- 7) ชุดนิทรรศการ
- 8) จำนวนสปอตตรณรงค์ประชาสัมพันธ์โครงการ ชิ้นงาน

เนื้อหา/หลักสูตร ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและชี้แจงการดำเนินโครงการ

ช่วงเวลา (วัน/เดือน/ปี)	สถานที่อบรมชี้แจง	จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วม (ราย)

การสำรวจพื้นที่ระบาดของโรค

2.6 คณะทำงาน สำรวจ และ ติดตามการดำเนินการโครงการฯ ระดับตำบล (สำรวจโรคฯ และตรวจสอบการทำลาย)

- การสำรวจแปลงเพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบต่างๆ

ความถี่ในการสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ฯ

- 1) ทุก 7 วัน
- 2) ทุก 14 วัน
- 3) ทุกเดือน
- 4) อื่น ๆ ระบุ

ภาคผนวกที่ 3

ประมวลภาพการประเมินผลโครงการ

ประมวลภาพการประเมินผลโครงการ



